

Souhrnná teritoriální informace Kypr

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Nikosii ke dni 01.04.2009

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Kyperská republika, Kypriaki Dimokratia (řecky), Kibris Cumhuriyeti (turecky), Republic of Cyprus (anglicky)

1.2. Rozloha

Rozloha ostrova je 9 251 km², z toho 43 % území se nachází mimo jurisdikci vlády Kyperské republiky (37 % území je obsazeno tureckými vojsky, na 3 % území jsou britské vojenské základny a 3 % území zabírá nárazníkové pásmo, v němž operují vojenské jednotky OSN - UNFICYP).

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

Pozn.: údaje se týkají vládou kontrolovaných území, pokud není napsáno jinak

- **Počet obyvatel:** Počet obyvatel celého ostrova je odhadován na 867 600, z nichž ve vládou kontrolovaných územích žije 778 700 obyvatel. Podle odhadu úřadu KR žije na okupovaných územích 88 900 obyvatel (odhad za rok 2006)
- **Hustota obyvatel na 1 km²:** 94 osob/km² při započítání všech obyvatel celého ostrova s výjimkou cizích vojsk, 148 osob/km² na vládou kontrolovaném území (tj. 57 % rozlohy státu)
- **Podíl ekonomicky činného obyvatelstva:** 51 %.

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

- Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: +1,7 %
- Demografické složení obyvatelstva:
 - podle pohlaví: 49 % mužů, 51 % žen
 - věkové složení: 0–14 let ... 18 %, 15–64 let ... 69,8 %, 65 + let ... 12,2 %
 - podle stavu: 65,4 % manželských; 5,9 % ovdovělých; 2,6 % rozvedených; 26,1 % svobodných
 - podle bydliště: 69,7 % ve městech, 30,3 % na venkově
 - podle vzdělání: 7 % bez základního vzdělání; 19 % základní; 47 % střední, 27 % vysokoškolské vzdělání

1.5. Národnostní složení

Řečtí Kypřané 79,1 % (včetně Maronitů, Arménů a Latinů), turečtí Kypřané 10,7 % a cizinci s trvalým pobytem na Kypru 10,2 %.

1.6. Náboženské složení

Řečtí Kypřané se hlásí k řecké pravoslavné církvi, turečtí Kypřané k islámu. Na Kypru působí též maronitská, arménská, katolická a anglikánská církev.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

- Úřední jazyky: řečtina a turečtina
- Další nejčastěji používaný jazyk: angličtina

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

- **Administrativně správní členění:** Kypr je rozdělen na šest administrativních oblastí: Nikósie, Famagusta, Limassol, Pafos, Larnaka a Kyrenie.
- **Hlavní město:** Nikósie (řecky Lefkosia) 234 060 obyvatel včetně 41 060 obyvatel turecko kyperského sektoru
- **Další města:** Limassol (řecky Lemesos) 151 200 obyvatel, Larnaka 67 300 obyvatel, Pafos 41 300 obyvatel, Famagusta 21 330 obyvatel, Kyrenia 7 580 obyvatel

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

do 31.12.2007 - kyperská libra (CYP) = 100 centů

od 1.1.2008 - EURO - pevný kurz 1 EUR = 0,585274 CYP

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Kromě svých vlastních státních svátků se v Kyperské republice slaví i státní svátky Řecka. V dále uvedených dnech jsou úřady uzavřeny:

- 1. ledna Nový rok
- 6. ledna Svátek tří králů (Epiphany Day)
- 25. března státní svátek Řecka - Den nezávislosti
- 1. dubna Den boje za nezávislost Kypru
- 1. května Svátek práce
- 15. srpna Nanebevzetí P. Marie (Assumption)
- 1. října Den nezávislosti Kypru - státní svátek Kyperské republiky
- 28. října státní svátek Řecka - „Ne“ den - připomenutí řeckého odmítnutí italského ultimata a odporu proti invazi v roce 1940
- 25. prosince Vánoce
- 26. prosince Boxing day

Pohyblivé svátky:

- Zelené pondělí (50. den před Velikonocemi řecké ortodoxní církve - 2.3.2009)
- Velký pátek - Epitaph (17.4.2009)
- Velikonoční pondělí (podle řecké ortodoxní církve 20.4.2009)
- Svatodušní pondělí - Kataklysmos (8.6.2009)

Obvyklá pracovní doba:

Vládní úřady, ministerstva:

Pondělí - pátek : 7.30–14.30 hod.

Čtvrtek: 7.30–14.00/15.00–18.00 hod.

Pošty:

Pondělí–pátek: 7.30–13.00 hod. Ve čtvrtek je otevřeno rovněž odpoledne od 15.00 do 18.00 hod.

Banky:

Pondělí–pátek: 7.30–14.30 hod. Od října do května v pondělí též od 15.00–18.00 hod. Vybrané banky v turistických centrech provádějí směnu valut i ve všední dny odpoledne.

Obvyklá prodejní doba:

Prodejní doba je regulovaná zákonem. V období od 1.11. – 31.3. smí mít obchody otevřeno od 5.00 do 19.30 hod. a v období od 1.4. – 31.10. končí prodejní doba maximálně v 19.00 hod.. V neděli je zavřeno. Odchylnou prodejní dobu mají pouze provozovny s tzv. zvláštním statutem. Takovými provozovnami jsou např. pekárny, cukrárny, kiosky (tzv. Periptero), půjčovny automobilů, hotelové a letištní prodejny, které mohou být otevřeny 24 hodin po celý týden. Základní potraviny, hygienické potřeby atd. lze zakoupit v kioscích, základní potraviny rovněž v pekárnách. Oba typy prodejen mají většinou otevřeno do pozdních večerních hodin.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

V Kyperské republice se lze bez problémů domluvit anglicky, znalost řečtiny je však bezesporu výhodou.

I když zpoždění příchodu 15–30 minut není úplně neobvyklé, závisí na partnerovi - nová generace podnikatelů si více váží času.

Tmavý oblek je považován za výraz solidnosti a je na obchodních jednáních upřednostňován. V letních dnech však řada obchodních partnerů dá přednost neformálnímu oblečení.

Velký význam je přikládán osobním kontaktům, ve kterých emoce hrají svou roli. Připuštění neznalosti či neschopnosti věc zařadit nebývá obvyklou reakcí. Při jednáních či neformálních setkáních se nedoporučuje spěch, nátlak či projevy nadřazenosti. Citlivým diskusním tématem je řešení kyperské otázky. Kypřané jsou velmi přátelští a pohostinní, mnoho věcí se řeší u jídla.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Na české občany se vztahují pravidla lékařské péče platná pro občany EU. Neodkladnou zdravotní péči po předložení Evropského zdravotního průkazu mohou zdarma poskytnout pouze státní zdravotnická zařízení, u soukromých lékařů je nutné platit v hotovosti. Před cestou se o rozsahu poskytované péče doporučuje informovat u vlastní zdravotní pojišťovny a případně si sjednat komerční připojištění.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Vízová povinnost:

- Ne

Doklady:

Platnými cestovními doklady občanů ČR pro cesty do Kyperské republiky jsou diplomatický pas, služební pas, cestovní pas, námořnická knížka, cestovní průkaz a občanský průkaz.

Režim vstupu:

Ke vstupu na území Kyperské republiky slouží dvě mezinárodní letiště v Larnace a Pafosu (pro charterové lety) a přístavy v Limassolu a Larnace. Vstup na území Kypru přes letiště a přístavy na území nekontrolovaném vládou je i nadále považován za nelegální. Turisté se na přechodech z jižní do severní části mohou prokazovat pouze národním občanským průkazem. Doposud severokyperská strana vyžadovala vyplnění žádosti o „víza“, na jejímž základě vystaví příslušný dokument (zvláštní listina udělovaná mimo cestovní doklad).

V současné době funguje šest přechodů: v Nikósii - Ledra Street, Ledra Palace (pouze pro pěší přechod) a Agios Dometios (pouze automobilem), dále Pyla/Pergamos, Vryssoules/Deryneia/AgiosNicolaios, Astromeritis/Zodia. Předpokládá se otevření dalších přechodů.

Cesty autem:

- platný řidičský průkaz nebo mezinárodní povolení pro řízení vozidla
- technický průkaz s registrací
- státní poznávací značka
- povinné je plné pojištění vozidla

Maximální rychlost je 50 km/hod. v obci a 100 km/hod. na dálnici. Jezdí se vlevo.

Letecké spojení:

- ČSA po celý rok

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Turisté, kteří vstoupí na území Kyperské republiky legálně, mohou cestovat na okupovaná území přes legální přechody. Vzhledem k tomu, že část ubytovacích a stravovacích zařízení je provozována nelegálními vlastníky, orgány KR nedoporučují pobyt na okupovaných územích přes noc a upozorňují, že pobyt v takovýchto zařízeních je nelegální. Orgány Kyperské republiky mohou při návratu na území kontrolovaná vládou požadovat předložení letenky (tj. důkaz, že občan vstoupil na Kypr legálně). Turistům, kteří by vstoupili na Kypr přes okupovaná území proto hrozí, že jim přechod na území kontrolovaná vládou nebude umožněn.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Velvyslanectví Nikósie:

Embassy of the Czech Republic,
48, Arsinois Str., Acropolis
Nikosia
Tel.: 0035722/421118, 314058
Fax: 0035722/421059

Honorární konzulát Limassol:

Honorary Consulate of the Czech Republic
25B Constantinou Paleologou Str.,
3095 Limassol

Tel.: 0035725/343111
Fax: 0035725/345834

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, Czech Tourism ani jiné obdobné instituce nemají v teritoriu svá zastoupení.

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

Policie:

- 112 (nové evropské číslo) nebo 199 (původní národní číslo)

Nemocnice:

- Nikósie (22) 45 11 11, 45 27 60
- Larnaka (24) 63 03 12, 63 03 00
- Limassol (25) 33 07 77
- Pafos (26) 24 01 11

1.18. Internetové informační zdroje

Portál vlády KR, kde lze nalézt zejména kontakt na Úřad prezidenta, Parlament, vládu, všechna ministerstva a nezávislé orgány: www.cyprus.gov.cy

Ministerstvo zahraničních věcí: www.mfa.gov.cy

Ministerstvo financí: www.mof.gov.cy

Ministerstvo obchodu, průmyslu a cestovního ruchu: www.mcit.gov.cy

Centrální banka: www.centralbank.gov.cy

Ministerstvo financí – Odbor DPH a spotřební daně: www.mof.gov.cy/mof/customs/VAT.nsf/Main?OpenFrameSet

Ministerstvo obchodu, průmyslu a cestovního ruchu (centrum pro zahraniční investory): www.investincyprus.gov.cy

Kyperská obchodní a průmyslová komora: www.ccci.org.cy

Turecko-kyperská obchodní komora: www.ktto.net

Obchodní rejstřík: www.mcit.gov.cy/drcor

Cyprus Government Gazette (úřední list - Sb.z.) www.cygazette.com

Kyperský veletržní úřad: www.csfa.org.cy

Kyperská organizace cestovního ruchu: www.visitcyprus.biz

Kyperský energetický úřad: www.eac.com.cy

Kyperský telekomunikační úřad: www.cytanet.com.cy www.cytanet.com.cy/cyta/tenders.html

1.19. Adresy významných institucí

House of Representatives

J. Nehru Ave
1402 Nicosia, Cyprus

Council of Ministers

Vyronos Avenue
1096 Nicosia, Cyprus

Ministry of Foreign Affairs

Presidential Palace Avenue
1447 Nicosia, Cyprus

Ministry of Commerce, Industry and Tourism

6, Andrea Araouzos Str.
1421 Nicosia, Cyprus

Ministry of Finance

Corner Mich. Karaoli
And Gr. Afxentiou
1096 Nicosia, Cyprus

Cyprus Chamber of Commerce and Industry

38, Grivas Dhigenis Ave
P.O.BOX 21455
1509 Nicosia, Cyprus

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Kyperská republika je nezávislým státem s prezidentským systémem vlády. Podle Ústavy z roku 1960 přísluší výkonná moc prezidentovi republiky, který ji vykonává prostřednictvím jím jmenované Rady ministrů (vlády). Volby prezidenta se konají jednou za 5 let (naposledy 24.2.2008).

Volby do Sněmovny reprezentantů (parlamentu) se konají v pětiletém cyklu, poslední se uskutečnily dne 21. května 2006. Sněmovna reprezentantů má 80 poslanců, přičemž od r. 1964 je obsazováno pouze 56 křesel náležejících řeckým Kypřanům. Maronité, Arméni a Latinové (náboženské menšiny) mají, každá, svého zástupce v parlamentu v pozici pozorovatele. Parlamentní volby nemají přímý vliv na složení vlády.

V posledních parlamentních volbách přesáhlo práh potřebný pro účast v parlamentu (1,8 %) 6 politických stran, které získaly na základě proporčního systému ve Sněmovně reprezentantů následující zastoupení: AKEL 18 křesel, DISY 18 křesel, DIKO 11 křesel, EDEK 5 křesel, EP 3 křesla a GP 1 křeslo.

Pokroková strana pracujících - Levé křídlo a nové síly (AKEL)

Levicová strana, která se hlásí k učení marxismu-leninismu, avšak bez jeho základních kamenů - plánované hospodářství, společenské vlastnictví, atd. Praktickou ekonomickou politikou má blízko k evropským sociálním demokratům. Generálním tajemníkem je od ledna 2009 Andros Kyprianou. AKEL je hlavní vládní stranou.

Demokratické shromáždění (DISY)

Hlavní opoziční strana. Je stranou konzervativní a hájí zájmy podnikatelů a středních vrstev. Od 1997 je předsedou strany N. Anastasiades.

Demokratická strana (DIKO)

Strana pravého středu, je třetí nejsilnější politickou stranou v zemi. Od roku 2006 je jejím předsedou Marios Garoyian. Je součástí vládní koalice. Marios Garoyian je od března 2008 předsedou Sněmovny reprezentantů.

Sociálnědemokratická strana (EDEK)

Levicová strana sociálně-demokratického charakteru kombinuje v sobě levicově centristickou pozici ve vnitřní a ekonomické politice s tvrdou linií v kyperské otázce. Podporuje přijetí sociálních opatření pro slabší vrstvy obyvatelstva. Předsedou je Y. Omirou, je ve vládní koalici.

Evropská strana (EUROKO)

Strana vznikla v polovině roku 2005 spojením stran EDI (Sjednocení demokraté) a strany Nové horizonty. Předsedou strany je bývalý předseda EDI Demetris Syllouris. Strana zaujímá místo mírně nalevo od středu kyperského politického spektra. Je součástí vládní koalice.

Hnutí za ekologii a životní prostředí (GP)

Předsedou strany je George Perdikis.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

- Demetris CHRISTOFIAS /AKEL/ - prezident republiky, zároveň předseda vlády.

2.3. Složení vlády

- ministr zahraničních věcí: Markos KYPRIANOU /DIKO/
- ministr financí: Charilaos STAVRAKIS /bezpartijní/
- ministr vnitra: Neoclis SYLIKIOTIS /AKEL/
- ministr práce a sociálního pojištění: Sotiroula CHARALAMBOUS /AKEL/
- ministr obrany: Costas PAPACOSTAS /AKEL/
- ministr spravedlnosti a veřejného pořádku: Loucas LOUCA /AKEL/
- ministr školství a kultury: Andreas DEMETRIOU /AKEL/
- ministr obchodu, průmyslu a turistiky: Antonis PASCHALIDES /DIKO/
- ministr zdravotnictví: Christos PATSALIDES /DIKO/
- ministr komunikací a veřejných prací: Nicos NICOLAIDES /EDEK/
- ministr zemědělství, přírodních zdrojů a životního prostředí: Machalis POLYNIKI CHARALAMBIDES /EDEK/
- tiskový mluvčí: Stephanos STEPHANOU

Internetové zdroje:

- www.cyprus.gov.cy

3. Zahraničně-politická orientace

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Kyperská republika je členem OSN a jejich specializovaných agencí (včetně UNCTAD, FAO, IAEA, ICAO, ILO, IMO, UNESCO, UNIDO, WHO, WIPO), Světové obchodní organizace, Světové banky (IBRD, IFC, IDA), Mezinárodního měnového fondu, Rady Evropy, OBSE, Britského společenství národů.

Od 1. 5. 2004 je Kyperská republika členem EU.

KR neudrhuje diplomatické styky s Tureckem.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Účast Kyperské republiky v mnohostranných smlouvách a dohodách vyplývá především ze členství země v mezinárodních organizacích (viz bod 3.1.). Všeobecně lze však konstatovat, že Kyperská republika je členem všech základních mezinárodních úmluv v politické, hospodářské či jiné oblasti uzavřených v rámci OSN a jejich agencí, Rady Evropy apod.

Kyperská republika ratifikovala přes 270 mezinárodních smluv. Největší podíl dohod přitom připadá na smlouvy OSN a její agencie a na Radu Evropy.

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

- Dohoda o vědecké a technické spolupráci z 13 .11. 1965;
- Dohoda o spolupráci v oblasti kultury, vědy a školství ze 16. 4. 1971; platná od 1. 7. 1971,
- Úmluva o spolupráci v oblasti zdravotnictví z 29. 6. 1972; platná od 25. 5. 1973;
- Dohoda o spolupráci v oblasti cestovního ruchu z 8. 5. 1974; platná od 7. 2. 1975;
- Konzulární úmluva z 12. května 1976; platná od 27. 7. 1978;
- Smlouva o právní pomoci ve věcech občanských a trestních z 23. dubna 1982; platná od 18. 5. 1983;
- Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra Kypru a Federálním ministerstvem vnitra ČSFR ze 7. 12. 1992;
- Dohoda o zrušení vízové povinnosti z 23. 6. 1995; platná od 31.7.1995;
- Dohoda mezi Ministerstvem zemědělství České republiky a Ministerstvem zemědělství, přírodních zdrojů a životního prostředí Kyperské republiky o spolupráci na úseku zemědělství z 5. 6. 1997; platná od 5. 6. 1997;
- Dohoda o sociálním zabezpečení z 19. 1. 1999; platná od 1. 3. 2000.

Internetové zdroje:

- www.mfa.gov.cy

4. Ekonomická charakteristika země

Kyperská republika je hospodářsky vyspělým státem s HDP 21 407,7 mil. EUR na obyvatele v roce 2008, což v PPS EU představuje 89,3 % EU 27, 103,6 % EU 25 a 108,8 % EU 12. Kypr je malou otevřenou ekonomikou citlivou na vnější vlivy s potenciálem růstu 4 - 4,5 % . Citlivost na vnější vlivy je dána nejenom velikostí ekonomiky ale i velkou sektorovou koncentrací. Tři čtvrtiny HDP jsou dlouhodobě tvořeny službami, což vedlo k oslabení významu jiných sektorů, ke snížení jejich konkurenceschopnosti a posléze zvýšení závislosti na vnějším světě. Podíl primárního sektoru na tvorbě HDP činil v roce 2008 2,5 %, přičemž podíl zemědělství představoval 1,9 %. Podíl sekundárního sektoru dosahoval 19,3 %, z nichž 7,6 % tvořil průmysl. Terciální sektor – služby se na tvorbě HDP podílel 78,2 %. Citlivost ekonomiky vůči vnějším vlivům zvýšilo soustředění se na turistický ruch. Stále důležitější roli však hrají finanční a profesionální služby.

Významným impulsem pro hospodářství je členství Kyperské republiky v EU. I když odlehlost od vnitřního trhu EU neumožňuje plně využít všechny jeho výhody, ambicí Kyperské republiky zůstává těžit ze své geografické polohy a fungovat jako most mezi EU a zejména Blízkým východem. Lze říci, že k tomu má předpoklady. Kypr má všeobecně příznivé podnikatelské prostředí, dobře fungující bankovní sektor a kvalitní obchodní služby, relativně moderní infrastrukturu, vzdělanou pracovní sílu, právní systém přizpůsobený pro podnikání a nízký stupeň kriminality.

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Hospodářské výsledky roku 2008

HDP vzrostl v roce 2008 o 3,7 % oproti 4,4% v roce 2007. V prvním pololetí byl růst tažen zejména domácí poptávkou, a to jak soukromou spotřebou tak i opatrnějšími investicemi (stavebnictví a v menším rozsahu stroje a zařízení). Ve druhém pololetí privátní spotřeba i investice klesaly a růst podporovala zejména vládní spotřeba. Vliv vnějšího sektoru na kyperskou ekonomiku v roce 2008 byl negativní s ohledem na ekonomickou situaci hlavních ekonomických partnerů v nosných oborech. Z hlediska sektorového, u všech sektorů došlo ke zpomalení růstu, negativní růst zaznamenalo pouze zemědělství, což bylo způsobeno drastickým suchem v průběhu celého roku 2008. Významné zpomalování růstu zaznamenalo stavebnictví a cestovní ruch.

Nezaměstnanost v KR je třetí nejvyšší v EU. Podle harmonizované metodiky EU dosáhla nezaměstnanost ve III. čtvrtletí 2008 3,6 % a za rok 2008 se odhaduje 4 % pracovní síly (roce 2007 3,9). Počet registrovaných nezaměstnaných v roce 2008 představoval 2,9%

Ve III. čtvrtletí 2008 představovala pracovní síla 396 049 osob (zaměstnaných i nezaměstnaných), z nichž 55,4 % bylo mužů a 44,6 % žen. Počet zaměstnaných představoval 381 903 osob. Míra zaměstnanosti ekonomicky aktivního obyvatelstva dosáhla ve III čtvrtletí 2008 96,4 %, z nichž 44,3 % byly ženy. Podle sektorového rozlišení pracovalo 72,2 % zaměstnanců ve službách, 23,5 % v průmyslu a 4,3 % v zemědělství. Podle nesumarizovaných dostupných statistických údajů, na Kypru oficiálně pracuje cca 60 000 cizinců, kteří tvoří asi 16 % pracovní. K sociálnímu pojištění bylo v říjnu 2008 přihlášeno 49 704 zaměstnanců z EU 27 (v červnu 2007 to bylo 32 003), z toho z České republiky bylo k tomuto datu registrováno 403 zaměstnanců (457 v červnu 2007). Samostatnou kapitolou zůstává zaměstnávání tureckých Kypřanů. Odhady se, v závislosti od zdroje, pohybují mezi 8 000 – 15 000, z nichž je cca 300 registrováno pro účely sociálního pojištění. Zaměstnání jsou především ve stavebnictví.

Přibližně 72% zaměstnanců je na Kypru odborově organizováno.

Inflace měřena indexem spotřebitelských cen (CPI) dosáhla v roce 2008 4,7 % oproti 2,4 % v roce 2007. Inflace měřena harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (HICP) dosáhla v roce 2008 4,4 % (2007 2,2 %). Vysoký nárůst inflace byl způsoben zejména vysokými cenami ropy a zemědělských komodit. Dopad zavedení eura byl podle očekávání nižší než 1 %.

Veřejné finance

Státní rozpočet skončil v období leden-září 2008 přebytkem ve výši 2,9 % HDP. Za celý rok se očekává přebytek ve výši 1 % HDP. Státní dluh klesl v roce 2008 na 49,3 % HDP.

Měna

Od 1.1. 2008 se stala Kyperská republika členem EMU. Fixní přepočítací kurz při přechodu z kyperské libry na euro byl 1 EUR = 0,585274.

Zahraniční obchod

KR je jednoznačně dovozně orientovanou ekonomikou, zahraniční obchod KR vykazuje trvale pasivní bilanci. V roce 2008 obchodní deficit dosáhl rekordních 6,2 mld EUR oproti 5,2 mld. EUR v roce 2007.

Předpověď dalšího vývoje

Podle aktualizovaného střednědobého scénáře vývoje ekonomiky se v roce 2009 předpokládá růst HDP o 2,1 %. Tento scénář vychází z očekávání, že nepříznivá ekonomická situace ve světě zasáhne pouze některé sektory, jako stavebnictví, turistický ruch, zemědělství a omezeně finanční služby, ovšem jiné sektory budou nadále růst solidním tempem. Motorem růstu mají být nadále služby, ve kterých disponuje Kypr komparativními výhodami. Jejich podíl se má dále zvyšovat až na 81,4 % v roce 2012 na úkor primárního a sekundárního sektoru, které mají k tomuto datu poklesnout na 2,2 % resp. 16,4 %. V rámci sektoru služeb se počítá s pokračující restrukturalizací a diverzifikací směrem k více exportně orientovaným privátním službám v oblasti komunikací, finančních služeb, služeb obchodní povahy, zdravotnictví a vzdělávání. Vývoj světové ekonomiky vede domácnosti k tomu, že se snaží snížit svou celkovou zadluženost, proto se v roce 2009 očekává zpomalení soukromé spotřeby. U investic se čeká pokles, zejména u stavebních investic, a to i přes nárůst veřejných infrastrukturních projektů. Obdobně lze očekávat zpomalení růstu exportu v důsledku zpomalení růstu v oblasti cestovního ruchu. V ohrožených sektorech je Kypr do značné míry závislý na vývoji ekonomik u hlavních obchodních partnerů. Na trhu práce se nadále počítá s mírným růstem zaměstnanosti, a to zejména zahraničních pracovníků a žen, avšak v závislosti na sektorech, zároveň s mírným růstem nezaměstnanosti, která by v roce 2010 neměla překročit 5 % pracovní síly. Inflace by měla v roce 2009 klesnout na 2 % (HICP). Hodně to ovšem závisí na ceně ropy a směnném kurzu EUR/USD. Deficit běžného účtu platební bilance dosáhl podle odhadu 13 % v roce 2008 a v roce 2009 se počítá pouze s mírným poklesem, s projekcí 9,8 % do roku 2012. V roce 2009 se dále předpokládá mírný deficit veřejných financí (-0,8 % HDP) a s další pokles státního dluhu na 46,8 % HDP.

Strukturální reformy

Program strukturálních reforem je obsažen detailně v národním Lisabonském programu. Jako klíčové oblasti, ve kterých byla identifikována potřeba reforem, jsou označeny následující:

- **Zvýšení konkurenceschopnosti, zlepšení celkového podnikatelského prostředí a zvýšení diversifikace hospodářství.**

Prioritami v této oblasti jsou:

Další podpora restrukturalizace a diversifikace hospodářství směrem ke zboží a službám s vyšší přidanou hodnotou. Dosažení tohoto cíle předpokládá následující horizontální opatření: rozšíření sítě smluv o zamezení dvojího zdanění (další usnadnění přílivu přímých zahraničních investic na Kypr), zlepšení fungování „one stop shop“ na Ministerstvu obchodu, průmyslu a cestovního ruchu (zjednodušení procedur, snížení administrativních nákladů a poskytnutí návodu a pomoci pro domácí i zahraniční investory), intenzifikace činnosti nové agentury pro podporu investic (zvýšit přitažlivost Kypru jako podnikatelské báze, přilákat přímé zahraniční investice a potažmo orientovat zemi na znalostní ekonomiku), efektivní činnost nově založených soukromých univerzit.

Zvýšení kvality a obohacení turistické nabídky. Byl přijatý plán rozvoje cestovního ruchu do roku 2010, jehož cílem je zejména nalezení nových možností rozšíření turistické nabídky a odstranění sezónnosti turistiky.

Zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu. Kromě investic do výzkumu a vývoje, podpory inovací a podnikatelství, které by měly podpořit konkurenceschopnost sektoru, vláda dlouhodobě poskytuje programy pro malé a střední podniky (MSP): vládou garantovaný program na poskytnutí půjček MSP, které nemají potřebné ručení, poskytnutí grantů pro MSP na nové technologie, poskytnutí grantů při založení MSP ve venkovských oblastech. V roce 2005 byla vytvořena Rada pro průmyslový rozvoj, která se zabývá všemi strategickými a plánovacími aspekty racionálního rozvoje průmyslu.

Zvýšení výrobní základny v znevýhodněných regionech, a to zejména cestou využití evropských strukturálních fondů.

- **Podpora výzkumu a vývoje, inovací a usnadnění šíření informačních a komunikačních technologií**

Horizontální opatření spočívají ve zvýšení výdajů na výzkum a vývoj (z 0,45 % HDP v roce 2005 na 0,65 % v roce 2008 a 1 % v roce 2010) a ve zvýšení výdajů na implementaci Rámcového programu vědy a výzkumu na léta 2006-2008 (z celkových CYP 50 mil. má být CYP 30 mil. hrazeno Research Promotion Foundation - neziskovou organizací plně podporovanou vládou).

Další opatření se soustředí zejména na posílení vědecké základny (zakládání vzdělávacích institucí a poskytování grantů), zvýšení účasti soukromého sektoru na výzkumu a vývoji a vytváření inovačních center a inkubátorů.

- **Reforma systému sociálního a zdravotního zabezpečení**

V zájmu zajištění dlouhodobé udržitelnosti zdravých veřejných financí zahájila vláda KR diskusi se sociálními partnery o budoucích reformách v oblasti zdravotního a penzijního systému. Diskuse o penzijní reformě se soustředí na změnu parametrů stávajícího systému. Zdravotní reforma bude fundamentální systémovou reformou.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Základní makroekonomické ukazatele za posledních pět let

	2004	2005	2006	2007	2008
HDP (mil. EUR)	11142,4	11582,3	12062,1	12598,3	13059,5
HDP na obyv. (EUR)	17104,1	17765,0	18684,0	19893,0	21407,7
Reálný růst HDP	4,2	3,9	4,1	4,4	3,7
Inflace (av. %) národní index	2,3	2,6	2,5	2,4	4,7
Nezaměstnanost (%)	5,0	5,1	4,5	3,9	**3,6
Vývoz (mil. EUR)	936,3	1228,8	1111,8	1082,7	1167,4
Dovoz (mil. EUR)	4577,9	5069,1	5513,5	6353,4	7349,0
Bilance běžného účtu (mil. EUR)	-630,1	-787,8	-848,2	-1367,8	** -490,9
Bilance finančního účtu (mil. EUR)	413,0	583,5	966,2	1337,8	**569,0

Devizové rezervy bez zlata (mil. EUR)	2842,9	3472,8	4241,1	4163,3	440,0
Zahraniční dluh (mld. EUR)	9,4	12,4	16,6	19,4	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-4,1	-2,4	-1,2	3,3	*2,9

Zdroje: Statistical Servis Republic of Cyprus, Central Bank of Cyprus

*údaj za I. -IX/ 2008, **údaj za III. čtvrtletí 2008

Podíl odvětví na tvorbě HDP

v %	2004	2005	2006	2007	2008
Primární sektor	3,4	3,2	2,8	2,6	2,5
Zemědělství, lesy a myslivost	2,8	2,6	2,2	2,0	1,9
Rybolov	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Důlní těžba a lomy	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Sekundární sektor	19,4	19,1	18,7	18,6	19,3
Průmysl	9,2	8,8	7,9	7,5	7,6
Výroba elektřiny, dodávky plynu a vody	2,2	2,1	2,1	2,0	2,3
Stavebnictví	8,0	8,2	8,6	9,1	9,4
Terciální sektor - služby	77,2	77,7	78,6	78,8	78,2
Velkoobchod a maloobchod	12,5	12,6	12,7	13,0	13,4
Hotely a restaurace	7,5	7,3	7,2	6,9	6,5
Doprava, sklady a komunikace	8,2	8,1	7,7	7,4	6,9
Finanční služby	6,6	6,9	7,5	8,0	8,2
Nemovitosti, pronájem a obchodní aktivity	17,8	18,3	19,1	19,7	19,3
Veřejná správa a obrana	10,3	10,3	10,3	10,0	10,0
Vzdělávání	5,8	5,8	5,8	5,6	5,7
Zdravotní a sociální péče	3,8	3,8	3,8	3,7	3,7
Další společenské a osobní služby	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7
Domácnosti s posluhou	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8

Zdroj: Statistical Servis Republic of Cyprus, Central Bank of Cyprus

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Průmyslová výroba na Kypru zůstává i nadále poměrně slabým odvětvím národního hospodářství. Její podíl na tvorbě HDP v posledních pěti letech stagnuje, resp. klesá a v roce 2008 dosáhl 7,6 %. V roce 2008 podíl zpracovatelského průmyslu na růstu HDP z hlediska přidané hodnoty vzrostl o 3,3 %. Nejrychleji rostoucím odvětvím byla výroba dopravních prostředků, která zaznamenala růst o 20,3 %. K významnému růstu došlo zejména na konci III. čtvrtletí, což pravděpodobně souvisí s jednorázovou dodávkou (lodě, či čluny). Pozitivní byly výsledky exportních odvětví, a to zejména ve výrobě elektrických a optických zařízení, reprezentované hlavně výrobou fotovoltaických polovodičů, které jsou nově se rozvíjejícím vývozním artiklem (+17,9 %). Solidní tempo růstu si zachoval rovněž chemický průmysl (6,2 %), i když dvě čtvrtletí po sobě mírně klesal. Odvětví generických léčiv je z hlediska hodnoty, nejvýznamnějším exportním odvětvím a podle statistických údajů, které jsou k dispozici se nezdá být zasaženo. Potravinářský průmysl, kterému v oblasti vývozu dominuje výroba sýru haloumi, vzrostl o 3,3 %.. Výroba gumárenských a plastových výrobků významně vzrostla (14,0 %) a výroba nekovových výrobků a minerálů (zejména cement) si zachovala růst o 3,6 %, v zásadě pouze pro domácí spotřebu.. V ostatních oborech je konkurenceschopnost kyperského průmyslu nízká.. Nadále pokračoval útlum v oboru kožedělného a textilního průmyslu, které definitivně nejsou schopny odolávat konkurenčním tlakům zejména zemí s nízkou cenou práce. K poklesu došlo rovněž v dřevařském průmyslu (-1,5), což zřejmě souvisí s výrobou nábytku. Vzhledem k rekonstrukci rafinerie v Larnace stagnoval objem zpracování nafty a ropných produktů.

Výroba a distribuce elektřiny zaznamenala růst o 5,2 %. Drastický nedostatek vody znamenal pokles ve sběru, čištění a distribuci vody o 19,7 % meziročně.

V průmyslu vč. stavebnictví v roce 2007 pracovalo 22,5 %. Ve III.čtvrtletí 2008 pracovalo v průmyslu 23,5 % ekonomicky aktivní populace.

Podrobně lze dynamiku růstu v jednotlivých oborech průmyslu vyčíst z následující tabulky:

Indexy růstu podle nosných skupin průmyslu (2000=100 %)

	2004	2005	2006	2007	2008
celkem	105,4	104,8	104,2	107,7	111,1
z toho:					
potraviny, nápoje a tabák	103,8	104,1	96,9	97,6	100,9
textil a výrobky textilní	68,2	62,9	51,9	54,3	50,8
kůže a kožedělné výrobky	40,7	23,4	17,4	16,7	15,6
zpracování dřeva a výrobky	136,2	137,0	132,9	127,2	125,3
papírnický průmysl a tiskárenství	107,7	104,4	108,2	109,5	113,0
zpracování ropy	25,9	2,8	2,8	2,3	0
výroba chemikálií a ruční výroba příže	126,9	126,5	135,2	154,6	135,9
gumárenství a plasty	101,2	98,1	99,4	102,4	116,8
výroba nekovových výrobků a minerály	128,6	133,2	136,3	144,3	149,5

zpracování kovů a kovových slitin	103,9	98,7	106,6	109,0	111,6
stroje a zařízení	117,9	131,9	129,0	142,1	141,0
elektrotechnika a optická výroba	84,6	88,8	114,1	130,6	154,0
výroba dopravních prostředků	94,2	92,2	106,0	115,4	138,8
ostatní odvětví zpracovatelského průmyslu	92,1	92,3	94,6	94,8	92,1

Zdroj: Statistical Service, Republic of Cyprus

4.4. Stavebnictví

Stavebnictví, které bylo v posledních sedmi letech motorem ekonomického růstu, vykazovalo v roce 2008 jasné známky zpomalení. V roce 2008 dosáhl podíl stavebnictví na tvorbě HDP 9,4 % (2007- 9,1 %). Podle prvního odhadu zaznamenalo stavebnictví v roce 2008 z hlediska přidané hodnoty růst o 4,6%.

Stavebních povolení, které jsou jedním z měřítek stavební výroby, bylo v roce 2008 vydáno celkem 8 896 tj. o 625 (6,6%) povolení méně, než v roce 2007. Počet vydaných stavebních povolení klesá již řadu po sobě jdoucích měsíců. Na velké projekty (plocha větší než 900 m²) bylo vydáno 1 206 povolení, tj. o 4,8 % méně než v roce 2007. Předpokládaná hrubá hodnota povolených staveb dosáhla 2 904,6 mil. EUR. Individuálních bytových jednotek bylo v roce 2008 vystavěno 20 082, což je o cca 2 % méně než v roce 2007.

Počet vydaných stavebních povolení v roce 2008:

	počet	plocha (tis. m ²)	hodnota (mil. EUR)
obytné domy	6 879	3 187,4	2 487,8
v tom: bytových jednotek	20 082		
hotely, kanceláře, restaurace apod.	1 088	494,4	336,1
inženýrské sítě	283	7,3	13,9
silniční sítě	61		6,4

Zdroj: Statistical Service, Republic of Cyprus

Domácí poptávka po individuálním bydlení je pořád relativně silná i když pokračuje zájem o bydlení s menší obytnou plochou. Zřejmý je rovněž posun od rezidenčního bydlení k bydlení v bytech. Zásadně poklesl zájem cizinců o nemovitosti k trvalému či rekreačnímu bydlení, a to zejména u zájemců z Velké Británie.

Právě stavebnictví je jedním ze sektorů, které může výrazně negativně ovlivnit ekonomická krize. Trh nemovitostí je ve velké míře závislý na vnější poptávce. Ve stavebnictví je zaměstnáno cca 12 – 15 % pracovní síly a odhaduje se, že cca 10 % z nich představují stavební dělníci z okupované části ostrova, kteří denně docházejí za prací. Mírný růst nezaměstnanosti v poslední době zasáhl právě tento sektor.

Vláda v rámci rozpočtu na rok 2009 počítá s řadou významných infrastrukturních projektů. Kromě toho, v rámci dvou stimulačních balíčků, rozhodla o finančním stimulu speciálně pro sektor stavebnictví ve výši cca 300 mil. EUR. Zhruba 40 mil. EUR má být věnováno urychlení velkých infrastrukturních projektů realizovaných lokálními úřady, cca 200 mil. EUR má směřovat na podporu půjček na první bydlení pro rodiny s nízkými příjmy a zbytek na menší projekty, zahrnující školské budovy, výstavbu silniční sítě, vládní budovy, rozšíření irigačního systému, ochranu životního prostředí a rekonstrukci státního ubytování pro rodiny s nízkými příjmy

Vývoj základních ukazatelů ve stavebnictví v posledních pěti letech

	2004	2005	2006	2007	2008
index cen mzdových nákladů	121,2	127,5	135,0	140,7	150,1
index cen zákl. stav. materiálů	119,1	125,8	131,8	138,9	154,9
prodej cementu (tis. t)	1 537	1 589	1 627	1 790	1 940

Zdroj: Statistical Service, Republic of Cyprus

Ceny stavebních materiálů meziročně vzrostly o 11,6 %. Nejvíce se zvýšily ceny ropných výrobků (26 ,8 %), následované průmyslovými výrobky (12,,9 %) a výrobky ze dřeva, kamene a rudy (10,5 %).

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Zemědělství se na tvorbě HDP podílelo v roce 2008 pouhými 1,9%. Z hlediska přidané hodnoty se však jeho podíl nadále výrazně snižuje. Negativní meziroční růst vykázal již 6 po sobě jsooucích létech (2007-3,4 % , 2008-2,3 %).

Vývoj produkce jednotlivých odvětví zemědělství za posledních pět let

tis. EUR	2004	2005	2006	2007	2008
Rostlinná výroba	282,4	282,6	278,8	270,1	279,0
Živočišná výroba	306,2	287,7	288,1	300,0	307,9
Lesnictví	3,2	3,2	3,4	3,4	3,4
Přidružená výroba	26,1	30,6	29,2	27,5	26,1
Ostatní	17,1	23,1	27,9	18,8	11,5
Celkem	635,1	627,2	627,4	620,2	627,9

Zdroj: Statistical Service, Republic of Cyprus

Pozn.: Přidružená výroba zahrnuje výrobu mléčných výrobků, a výrobků z hroznového vína (sýr, hrozinky, zivania atd.)

S ohledem na klimatické podmínky (sucho převážnou část roku) a dosaženou úroveň hospodářského rozvoje, je zemědělská výroba na Kypru nákladově náročná. Pro udržení produkce jsou nezbytné závlahy a stát závlahovou vodu dotuje. V letech 2007 a 2008 postihlo zemi extrémní sucho, které vedl k zásadním omezením dodávek vody pro zemědělce. Vláša se svolením Evropské komise zemědělcům vzniklé škody částečně kompenzovala. Přesto, že Kypr může až do r. 2011 doplácet k evropským platbám i z národních zdrojů, nemůže stát saturovat v podstatě nekonkurenceschopnost jednotlivých segmentů odvětví. Dovážené zemědělské produkty jsou zpravidla na trhu levnější. Kypr, v souladu s pravidly EU, omezuje výrobu geneticky modifikovaných organismů a produktů. Oblast živočišné výroby byla ve IV. čtvrtletí roku 2007 postižena výskytem kulhavky a slintavky, který vedl k utracení cca 2000 ks ovcí a koz. U živočišné výroby může mít Kypr jisté potíže rovněž se stády koz a ovcí z důvodu striktních pravidel EU pro vymýcení svrbivky, přijatých v roce 2008. Dodržení těchto pravidel se může týkat vyhubení čtvrtiny až třetiny všech stád.

Mezi hlavní plodiny pěstované na Kypru tradičně patří brambory, obilí (pšenice, ječmen), citrusy, olivy, ovoce (melouny, banány, jablka) a zelenina (okurky, rajčata). Z oblasti živočišné výroby je nejrozšířenější chov vepřového dobytka a drůbeže. Významná je rovněž produkce mléka a vajec. Produkce hlavních zemědělských výrobků za posledních 5 let je patrna z níže uvedené tabulky.

Produkce hlavních zemědělských výrobků za posledních 5 let v metrických tunách

	2004	2005	2006	2007	2008
Rostlinná výroba					
Brambory	131 650	152 500	127 500	155 500	131 690
Hroznové víno	108 315	50 986	39 980	35 892	35 976
Ječmen	100 990	52 517	58 372	52 007	4 500
Pomeranče	46 822	48 259	47 747	42 113	46 482
Grapefruit	37 025	31 500	30 832	24 700	26 170
Melouny	40 817	37 630	34 483	39 380	35 154
Rajčata	33 431	34 106	31 897	29 386	34 178
Olivy	22 633	16 415	23 400	13 705	18 025
Citrony	21 784	20 065	17 692	14 154	15 150
Okurky	17 686	16 840	17 180	15 415	16 120
Živočišná výroba					
Mléko	213 220	193 420	187 800	183 356	190 735
Hovězí	3 804	4 182	4 003	3 920	4 059
Vepřové	55 215	54 684	52 512	54 978	55 344
Drůbež	32 392	33 227	26 942	28 799	29 357
Jehněčí	2 653	2 575	2 989	3 094	3 333
Kozí	4 337	4 278	4 196	4 013	3 960
Vejsce (tuctů)	12 179	10 270	9 087	9 400	9 880

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, přírodních zdrojů a životního prostředí

V zemědělství bylo v roce 2007 zaměstnáno 4,4 % činného obyvatelstva a ve III. čtvrtletí 2008. 4,3 %.

4.6. Služby

Kyperská ekonomika se opírá především o sektor služeb, který se na tvorbě HDP podílel v roce 2008 78,3 %. Sektor služeb zahrnuje komunální, sociální, finanční, pojišťovací, obchodní, hotelové a restaurační služby. Podíl jednotlivých oborů služeb na HDP viz bod 4.2.

Ve službách bylo v roce 2007 zaměstnáno 73,1% činného obyvatelstva a ve III. čtvrtletí 2008 to bylo 72,2 %.

Sektor služeb je na Kypru poměrně diversifikován, jeho páteří zůstávají služby související s oblastí **cestovního ruchu**. I když podle odhadu sektor cestovního ruchu přispívá souhrnně k růstu HDP cca 13 %, jeho pozice motoru ekonomického růstu v posledních letech klesá (podíl na růstu HDP v minulých letech byl odhadován ve výši 15 – 20 %). Po oživení přílivu zahraničních turistů v roce 2005, meziročním poklesu o 2,8 % v roce 2006, byl v roce 2007 zaznamenán meziroční růst o pouhých 0,6 %. Rok 2008 byl pro cestovní ruch na Kypru neúspěšný. Počet turistů dosáhl 2 403 750 osob, což představuje meziroční pokles o 0,5%. Z hlediska přidané hodnoty zaznamenal sektor hotelových a restauračních služeb negativní růst o -3,4 %. Pokles turistů byl patrný zejména v období mimo hlavní sezónu, což neodpovídá ambici Kypru být celoroční turistickou destinací. Kromě potíží s konkurenceschopností se na negativním výsledku projeví hospodářské potíže hlavních obchodních partnerů. Příjmy z cestovního ruchu poklesly v roce 2008 meziročně o 3,5 % a dosáhly 1 792,8 mil. EUR (v roce 2005 nárůst o 2,4 %, v roce 2006 nárůst o 2,2 % a v roce 2007 nárůst o 5,9 %). Vzhledem k počtu turistů z Velké Británie je za hlavní důvod poklesu příjmů považována slabá libra.

Nejvýznamnějšími partnery v oblasti cestovního ruchu zůstávají evropské země, když 81,8 % turistů v roce 2008 byli rezidenti EU. Více než polovinu zahraničních turistů tvořili i v roce 2008 návštěvníci z Velké Británie (1,24 mil.), jejich počet však opět poklesl, a to o 3,1% (v roce 2007 pokles o 5,7 %). Druhým nejvýznamnějším partnerem bylo v roce 2008 Rusko, odkud přijelo 180,9 tis. turistů (meziroční nárůst o 24 %, v roce 2007 nárůst o 27,1 %). Jednalo se o nejvyšší příliv ruských turistů od roku 1999. Dalšími významnými zeměmi jsou Řecko (133 tis. turistů – pokles o 4,9 %), Německo (132 tis. turistů –

pokles o 4,6 %), a Švédsko (124,9 tis. turistů – nárůst o 3,3 %). Více než 50 tis. turistů přijelo v loňském roce z Norska, více než 30 tis. z Finska, Švýcarska, Francie a Dánska. K významnému nárůstu došlo v přílivu turistů z Finska (20 %), Rumunska (40,1 %) a Polska (22,1 %), ovšem nejedná se o významné počty.

Naopak počet kyperských rezidentů, kteří cestovali do zahraničí vzrostl meziročně o 12 % a dosáhl 1 080 512 osob. Hlavními partnery z hlediska výjezdové turistiky byly Řecko (36,9 %), Velká Británie (20,4%), Rusko (4,1 %), Bulharsko (2,7 %), Izrael (2,6 %), Francie, Itálie a Rumunsko (2,4 %).

Podle informací turistických operátorů, nejsou ani vyhlídky pro rok 2009 příznivé. Proto vláda schválila, v rámci dvou balíčků k odvrácení negativních dopadů krize, finanční stimuly specificky určené pro oblast cestovního ruchu. V rámci prvního balíčku se jednalo o prostředky ve výši 12 mil. EUR na propagaci a marketing a ve druhém balíčku o cca 50 mil. EUR, z toho cca 10 mil. EUR je určeno na podporu domácího cestovního ruchu a zbytek jsou předpokládané náklady 3 dočasných opatření zacílených na snížení turistických balíčků pro zahraniční klientelu (zrušení poplatku za nocleh v hotelu, vybíraného místními úřady, snížení letištních poplatků pro aerolinie, snížení DPH u hotelových ubytovacích služeb z 8 % na 5 %).

Podle zprávy Světového ekonomického fóra o konkurenceschopnosti v oblasti cestování a turistiky za rok 2007 se Kypr umístil na 24. místě (ze 130) pokud jde o celkovou konkurenceschopnost. Přesto, že 24. místo je v celkovém hodnocení relativně dobré, jedná se o pokles o 4 místa oproti předchozímu roku. V hodnocení přitom bylo uvedeno 24 výhod oproti 45 nevýhodám Kypru jako turistické destinace. Nejhoršího hodnocení (95. místo) se Kypru dostalo z hlediska konkurenceschopnosti cen a nabídky (99. místo si vysloužil za vysoké letištní poplatky, 95. za ceny pohonných hmot, 94. za paritu kupní síly a ceny hotelů). Pokud jde o leteckou dopravu umístil se Kypr na 55. místě z hlediska kvality infrastruktury a nedostatečné možnosti výběru leteckých společností. V porovnání se stejně drahými místy nabízí vedle tradičního „moře a slunce“ dražší a méně přitažlivou nabídku vedlejších služeb. Pro zvýšení kvality a obohacení turistické nabídky přijala vláda v rámci Národního lisabonského programu řadu opatření, z nichž nejdůležitějšími jsou následující: budování nových přístavišť formou BOT (odstranění sezónnosti turistiky a zatraktivnění Kypru pro náročnější turisty), poskytnutí pobídek ve formě územně plánovacích a rozvojových práv potenciálním investorům do vybudování max. 14 golfových hřišť, vyhodnocení možnosti povolení otevírání kasin na Kypru (byly zpracovány dvě studie sociálních a ekonomických dopadů), využití strukturálních fondů na projekty podpory cestovního ruchu ve venkovských oblastech, poskytnutí pobídek provozovatelům stávajících ubytovacích zařízení na zvýšení kategorie zařízení a/nebo jeho uzavření a pobídek pro přijetí standardů kvality a environmentálních standardů v turistických zařízeních (ISO 9001, 14001, HACCP, Green Globe). Budování přístavišť bylo zahájeno v I. polovině roku 2008 výběrem vítězů tendrů. Osud budování golfových hřišť je však s ohledem na přetrvávající kritické sucho velmi nejistý. Ke zlepšení služeb přispějí rovněž modernizovaná a rozšířená letiště v Larnace (počítá se s otevřením v roce 2009) a v Pafosu (očekává se jeho otevření ještě do konce roku 2008).

Finanční služby se na tvorbě HDP v roce 2008 podílely 8,2 % (8,0% - 2007) a z hlediska přidané hodnoty jejich podíl na tvorbě HDP vzrostl meziročně o 6,1 %. (11 % - 2007). U bankovních služeb se jednalo zejména o vysoký nárůst spotřebitelských úvěrů v průběhu prvních tří čtvrtletí roku. Zřejmé zpomalení v tomto oboru služeb se začalo projevovat až ke konci roku 2008 a souvisí se zpomalením růstu ekonomiky, zejména pak v sektoru nemovitostí. Vedle služeb poskytovaných domácími bankami či inkorporovanými dceřinými společnostmi zahraničních bank, na Kypru aktivní družstevní záložny, specializované banky a tzv. International bussines companies - IBC (bývalé off-shore). Jsou to společnosti ve vlastnictví nerezidentních kyperských osob, které jsou registrovány na Kypru a své příjmy generují mimo území Kypru. Na Kypru je v současnosti registrováno cca 50 000 IBC, z nichž asi 14 000 je doposud aktivních a asi 1 200 má své skutečné zastoupení na ostrově (z toho 27 v oblasti finančních služeb – tzv. International banking units – IBU). Podle odhadů Centrální banky IBC sektor přispívá přímo do domácí ekonomiky přibližně 45 mil. EUR ročně. S ohledem na velikost kyperské ekonomiky je jejich přínos poměrně významný. IBC požívaly do daňové reformy v roce 2003 preferenčních daňových sazeb (daň z příjmů 4,25 %), které byly, pro společnosti založené do roku 2001, zachovány do konce roku 2005. Od roku 2006 jsou všechny IBC zdaňovány základní daní z příjmu právnických osob ve výši 10 %.

Úvahy o tom, že odstraněním preferenčního daňového zacházení pro IBC společnosti pozbude Kypr přitažlivost se nepotvrdily, a to zejména proto, že 10 % daň z příjmu právnických osob je stále velmi atraktivní. IBC jsou aktivní nejen ve finančních službách. Kypr je off-shore centrem rovněž v jiných obchodních – nefinančních oborech služeb. Původně nahradil Libanon (po vypuknutí občanské války), kde se tento typ společnosti registroval pro obchodní aktivity na Blízkém východě a začátkem 90 let byla jeho pozice v tomto segmentu off-shore aktivit posílena zejména v důsledku rozpadu Sovětského svazu

a války v Jugoslávii. Pozice KR, jako významného finančního a obchodního centra na Blízkém východě se může po nedávném konfliktu v Libanonu ještě posílit.

Off-shore sektor má multiplikační účinky na **profesionální služby**, zejména právní, účetní, auditorské, daňové a konzultační, které v roce 2008 zaznamenaly meziroční nárůst obrátu o 23 % (v roce 2007 o 21,5 %).

Významný růst obrátu zaznamenaly rovněž bezpečnostní a vyšetřovací služby (25,4 %) a jiné služby obchodní povahy (14,3 %) V souvislosti s významným zpomalením ve stavebnictví zaznamenaly negativní růst obrátu architektonické, inženýrské a související služby (-3,0 %) Realitní a obchodní služby se na tvorbě HDP podílely 19,3 %. Jejich podíl na tvorbě HDP meziročně vzrostl z hlediska přidané hodnoty o 4,2 % (6,8 % v roce 2007). Profesionální služby si spolu s finančními službami získávají stále silnější pozici při tvorbě HDP.

Vnitřní obchod se v roce 2008 podílel na tvorbě HDP 13,4 % (13,0 % - 2007). Z hlediska přidané hodnoty vzrostl v roce 2008 podíl vnitřního obchodu na růstu HDP meziročně o 6,5 % (7,1 % -

2007). Tržby z maloobchodního prodeje vzrostly meziročně o 11,2 % (11,8 % v roce 2007) a maloobchodní obrát se zvýšil o 6,6 % (8,9, % v roce 2007). Přes zpomalení ekonomiky a horší výsledky v oblasti cestovního ruchu, se pokles privátní spotřeby začal projevovat až ve 4. čtvrtletí 2008. V posledních dvou měsících roku 2008 došlo poklesu prodeje u všech kategorií zboží s výjimkou léčiv a kosmetiky a dále potravin a nealkoholických nápojů. Významnější snížení prodejů zaznamenávají nákupy nábytku a vybavení domácností.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Doprava a spoje, zaměstnávající cca 7% ekonomicky aktivního obyvatelstva, se v roce 2008 podílely na tvorbě HDP 6,9 % (7,4 % v roce 2007). Z hlediska přidané hodnoty vzrostl podíl dopravy na tvorbě HDP v roce 2008 o 1,3 %.

Pozemní přeprava osob a zboží na Kypru spočívá výlučně na silniční dopravě (neexistuje železnice). Silniční síť tvořilo ke konci roku 2007 12 246 km silnic, z nichž 257 km jsou čtyřproudé dálnice (v roce 2006 odklonilo Ministerstvo veřejných prací dálniční sítě od obytných oblastí, čímž se délka dálnic snížila o 19 km). Dálnice spojují hlavní město Nikósii s přístavními městy Larnakou, Limassolem, a Pafosem. Dálnice vedou z Nikósie do Larnaky a Limassolu, jihovýchodně z Nikósie do Ayia Napy a západně z Limassolu do Pafosu. Pokračuje výstavba silničních nadjezdů v Limassolu, které spojí úseky dálnice Nikósie-Limassol a Limassol-Pafos. Počítá se ze zahájením projektu dálnice z Pafosu do Polis. Městská i meziměstská veřejná hromadná osobní doprava je velmi málo rozvinuta, k přepravě se používají především soukromé automobily. Meziměstská doprava je poměrně efektivně zajišťovaná rovněž soukromými „taxi-autobusy“. V červenci 2006 vláda oznámila, že se chystá investovat 350 mil. CYP do veřejné dopravy. Projekt by měl být spolufinancován z evropského kohezního fondu a měl by se realizovat v letech 2007-13. Do roku 2013 by se 2 % využívání veřejné dopravy měla zvýšit na 10 %.. Ke konci roku 2007 bylo v KR provozováno 591 962 dopravních prostředků, z nichž 410 936 tvořily osobní automobily (na jeden osobní automobil připadají 2 osoby), 3 292 autobusy, 117 498 nákladní automobily všech kategorií, 41 221 motocykly, 14 956 traktory a zbytek jiná motorová vozidla (taxi, jeřáby atd). Po silnicích bylo v roce 2007 přepraveno vnitrostátně 39,9 mil. tun zboží, z něhož největší část tvořily suroviny a materiály pro stavební účely. Mezinárodně bylo přepraveno 24,6 tis. t zboží, zejména potravin a krmiv pro zvířata.

Největší podíl na rozvoji dopravy jako sektoru národního hospodářství na Kypru má **námořní doprava**. Podíl námořní dopravy na tvorbě HDP se odhaduje na 2 %, ale spolu se souvisejícími účetními a finančními službami se její přínos k HDP pohybuje kolem 10 %. Po vstupu KR do EU je politikou vlády KR modernizovat přístavy, zvýšit kvalitu služeb a účinně se napojit na trans-evropské dopravní sítě. Nejvýznamnějším přístavem je Limassol, který se hlavně využívá na překládku zboží, zejména do malých přístavů na Blízkém východě. Roční překládací kapacita přístavu je 600 000 tonážních jednotek (TEU). Pro překládku a distribuci je limassolský přístav bezcelní oblastí. Přístav se rovněž využívá pro dovozy obilí. Do roku 2010 by měl být dokončen rozvojový plán přístavu, jehož první fázi je výstavba kontejnerového terminálu přístupného pro zaoceánské lodě (dokončení do konce roku 2007) a rovněž

výstavba moderního terminálu pro cestující, která by měla být dokončena do poloviny roku 2008. Tento terminál by měl být plně v souladu s novými bezpečnostními standardy EU a s požadavky vyplývajícími z Schengenského režimu. Druhým významným přístavem je Larnaka, která má po úpravách roční kapacitu 250 000 TEU. Larnacký přístav je rovněž bezcelní oblastí. Menší přístavy jsou v Dhekelii a Moni. Přístav Vassiliko slouží především jako ropný terminál. Hlavním přístavem pro osobní dopravu je Limassol, vláda však chce přetransformovat na hlavní přístav pro osobní dopravu přístav v Larnace. První fáze projektu, který by se měl uskutečnit formou DBFOT, by měla být dokončena v roce 2009.

Podle počtu námořních lodí plujících pod kyperskou vlajkou patří Kypr mezi přední námořní velmoci. Kyperské obchodní loďstvo se, s 1 790 plavidly o celkové tonáži 21,9 mil. brutto registrovaných tun, řadí z hlediska tonáže na 9. místo ve světě a 3. v EU, kde má 15,5 % podíl (po Řecku - 23 % a Maltě - 16 %). Mnoho lodí je vlastněno IBC, které jsou na Kypru registrovány, ale na Kypru neoperují. Kyperský registr byl dlouhodobě terčem kritiky pro špatnou kvalitu flotily. Průměrné stáří lodí se pohybuje na hranici 16 let. Kyperská vláda zpřísnila hranici pro registraci nových plavidel pod kyperskou vlajkou na 15 let, starší lodě již nejsou registrovány. Ředitelství obchodního loďstva dále zvýšilo počet inspekcí. Cílem tohoto opatření je zlepšit pověst kyperské vlajky a zvýšit bezpečnost plavidel pod kyperskou vlajkou. Opatření vedla v květnu 2005 k tomu, že Kypr byl vypuštěn z černé listiny Pařížského Memoranda o porozumění o státní kontrole v přístavech. V roce 2007 přijelo do kyperských přístavů 4 279 lodí a po moři bylo přepraveno 9 mil. tun zboží (naloženo 1,5 mil. t, vyloženo 7,5 mil. t). Podle prvního odhadu, obchodní obrát v námořní dopravě vzrostl v roce 2008 meziročně o 6,7 %.

Letecká doprava. Sektor letecké dopravy byl plně liberalizován dnem vstupu Kypru do EU, 1. 5. 2004. Donedávna existovala řada omezení pro pravidelné linky a pro odletové charterové linky, přičemž pouze přistávací linky byly provozovány bez zásadních omezení již od roku 1986. Hlavním letištěm pro osobní dopravu je Larnaka, která přijímá cca 4,8 mil. cestujících ročně. Menší letiště pro charterové lety je v Pafosu, v současné době přijímá cca 1,3 mil. cestujících. V současné době letiště v Larnace a v Pafosu využívá cca 100 leteckých společností, z toho 70 charterových. V současné době na Kypr létá 6 nízkonákladových společností - Monarch Airlines, GB Airways, Airways (Velká Británie), Sky-Europe (Rakousko), Flyglobespan (Skotsko) a Jazeera Airways (Kuvajit). Problémem v letecké dopravě jsou stále rostoucí letištní poplatky a nedostatečná reálná liberalizace pozemních služeb. Vládě se podařilo v červenci 2005 podepsat smlouvu s konsorciem Hermes na rozšíření kapacity letiště v Larnace na 7,5 mil. cestujících. Kapacita rekonstruovaného letiště v Pafosu by měla být 2,7 mil. cestujících ročně. BOT projekt, největší v historii Kyperské republiky, počítá s výstavbou a provozem letiště konsorciem Hermes po dobu 25 let. Celkové náklady na výstavbu jsou plánovány na 500 mil. EUR, celkový příjem pro stát by měl představovat 2 mld. EUR. Práce na novém letišti v Pafosu jsou v závěrečné fázi a s jeho otevřením se počítá ještě do konce roku 2008. Letiště v Larnace by mělo být otevřeno do konce roku 2009.

V roce 2007 přistálo v KR 31 028 civilních letadel, která do KR dopravila 3 455 418 a odpravila 3 438 096 cestujících. Letecký náklad vyložený na Kypru v roce 2007 představoval 23 745 tun a naložený 17 348 tun. Meziroční růst obchodního obrátu v letecké dopravě za rok 2008 se odhaduje na 0,4 %.

Liberalizace měla negativní dopad na národní leteckou společnost Cyprus Airways (70 % vlastní stát), která neprovedla včas restrukturalizaci a v roce 2004 se dostala do vážné finanční krize. Po několikaměsíčních úvahách se vláda rozhodla společnost neprivatizovat a poskytnout jí státní pomoc ve formě garance na půjčku ve výši 78 mil. EUR (51 mil. na splacení dříve poskytnuté krátkodobé půjčky). Součástí restrukturalizačních opatření ze strany vlády bylo odkoupení úspěšné dceřinné charterové společnosti Eurocypria v prosinci 2006. Státní pomoc, vč. odkoupení Eurocypria, byla schválena Evropskou komisí jako přípustná operace. V roce 2007 Cyprus Airways vykázala zisk.

Telekomunikační služby do poloviny roku 2004 fakticky monopolně zajišťoval Kyperský telekomunikační úřad (CYTA), který je ve většinovém vlastnictví státu. Do konce roku 2004 bylo postupně vydáno soukromým společnostem 46 všeobecných licencí a 7 individuálních licencí.

Kypr je považován za zemi se středně vysokou penetrací moderních telekomunikací. Širokopásmová penetrace vzrostla v roce 2007 z 9 % na 14 %. Přes rapidní růst je Kypr pořád pod průměrem EU. CYTA nadále dominuje trhu s 88 % podílem, přičemž širokopásmový přístup se koncentruje na velká města. Skutečná konkurence je rovněž omezena technologicky, protože širokopásmové služby jsou zajišťovány DSL. Nositelem změny může být nový operátor na trhu (Kyperský energetický úřad), který vlastní síť vláknové optiky pokrývající celé území státu.

Podle statistických údajů je na Kypru 433 680 analogových telefonních linek, 27 linek integrovaných služeb digitálních sítí a 109 962 předplatitelů je registrováno u internetových poskytovatelů. 32 % domácností a 90,2 % podniků má přístup k internetu. Na Kypru je 867 785 předplatitelů mobilních telefonů.

Na provozování pevných linek bylo 23 licencí, z nichž 5 pokrývá rovněž místní telefonii. Podíl CYTA na trhu pevných linek se odhaduje na 90 %. V oblasti mobilních sítí získalo, koncem roku 2003, libanonské konsorcium Scancom (na Kypru operuje pod jménem Areeba) licenci na provoz mobilní telefonie. Areeba i CYTA získaly zároveň licenci na třetí generaci mobilní telefonie UTMS za podmínky, že do 10 let vybudují samostatně 3G síť pokrývající 60% území ostrova. Provoz Areeba byl zahájen v září 2004 a její podíl na trhu představuje cca 11,2 %.

V současné době existuje v KR 5 poskytovatelů internetových služeb, přičemž CYTA má na trhu 94 % podíl.

Poštovními službami bylo od vstupu Kypru do EU pověřeno již 9 společností, kterým byla vydána všeobecná licence. Tyto nové poštovní společnosti působí především mimo běžné poštovní služby a provozují zejména mezinárodní kurýrní a expresní služby. V roce 2006 přepravily pošty 78,2 tis. balíků, 63,4 mil. dopisů, pohlednic a tiskovin, 108 tis. datových zásilek a 49 tis. doporučených zásilek. V roce 2007 přepravily pošty 80,6 tis. balíků, 66,6 mil. dopisů, pohlednic a tiskovin, 134 tis. datových zásilek a 1 mil. doporučených zásilek.

Energetika – Kypr nemá dostatečné využitelné primární zdroje energie a cca 90 % energie se generuje z importované ropy i když v poslední době dochází k mírnému přesunu směrem k využívání plynu. Zbýlých 10 % je pokryto dovozy uhlí (6 %), které se užívá v cementárnách a solární energií (4 %), kterou využívají domácnosti a ubytovací zařízení (hotely atd.) k ohřevu vody.

Přesto, že výroba, rozvod i distribuce elektrické energie byla v roce 2004 částečně liberalizována (35 % energetického trhu), sektor energetiky zatím zůstává pod kontrolou státu. Nadále ji zajišťuje polostátní Kyperský energetický úřad (EAC), který disponuje 988 MW instalované kapacity, z nichž 360 MW vyrábí elektrárna v Dhekelii (olej/pára), 330 MW elektrárna v Moni (180 MW - olej/pára a 150 MW plynové turbíny) a 298 MW elektrárna Vasiliko (2 bloky olej/pára se 130 MW kapacitou každý a 38 MW plynová turbína). V roce 2008 má být uveden ve Vasiliko do provozu nový blok s kapacitou 120 MW (olej/pára) a následně vybudovány dva další, každý s kapacitou 180 MW (plynová turbína s kombinovaným cyklem). Podle unijních předpisů na ochranu životního prostředí je Kypr zavázán dodržet limity skleníkových plynů, a to je jeden z důvodů náhrady olejových elektráren plynovými. Při úvaze, zda stavět podmorský plynovod ze Sýrie či dovážet zkapalněný přírodní plyn, vláda dala v roce 2003 přednost druhé variantě. V roce 2009 by se měl vystavět pozemní terminál na LNG ve Vasiliko. V červenci 2005 sjednal Kypr s Egyptem memorandum o porozumění, které pokrývá dodávky zkapalněného přírodního plynu a spolupráci v exploraci plynu. Poté, co v egyptských pobřežních vodách severovýchodně od pevniny byla objevena ložiska plynu, obnovily se naděje, že ložiska plynu mohou být rovněž v pobřežních vodách Kypru. Podle výsledků seizmických průzkumů a jejich interpretace, které byly provedeny nezávislými zahraničními společnostmi, existuje reálná možnost objevení nalezišť plynu a v menším rozsahu i ropy ve výlučné ekonomické zóně Kypru, o rozloze 70 000 km², jižně od ostrova. V únoru 2007 vláda vyhlásila první kolo řízení o udělení licencí na průzkum a těžbu uhlovodíků v této oblasti. V srpnu 2007 projevil zájem o licenci tři subjekty. Očekává se, že v první polovině roku 2009 by měla být udělena jedné z nich licence na těžbu.

V dubnu 2004 byla zrušena rafinerie v Larnace, takže nyní se dováží rafinované ropné produkty. Zařízení rafinerie byla proměněna na dočasné sklady ropy, a to do doby než budou dobudovány stálé kapacity ve Vasiliku. Tak jako ostatní členské státy EU, musel Kypr zvýšit své zásoby ropy na množství pokrývající 90-ti denní potřebu - zajišťováním tohoto úkolu je pověřena organizace COSMOS – Cyprus Oil Stock Management Organization. Koncem roku 2004 začal fungovat Energetický regulační úřad (CERA). V dubnu 2004 byl ustaven Operátor převodového systému (TSO) jako nezávislá instituce, která má být zárukou nediskriminačního přístupu k síti.

V souladu s požadavky EU Kypr podporuje využití obnovitelných zdrojů energie, především výstavbu větrných elektráren a využití solární energie nejen k ohřevu vody, ale i k výrobě energie. V květnu 2006 byl ustaven „One-stop Shop“ pro investice do obnovitelných zdrojů energie, který má urychlit postup při předkládání a hodnocení žádosti o příslušné licence. V roce 2006 udělila vláda 5 licencí na výrobu

elektriny ve větrných elektrárnách. Předpokládá se, že takto vyrobená elektrina pokryje 11 % celkové spotřeby.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Kyperská republika není příjemcem rozvojové pomoci. Mezinárodní měnový fond, Evropská unie i jednotlivé státy (zejména USA, Velká Británie, Francie) poskytují nepravidelně prostředky na projekty směřující ke sjednocení ostrova.

Podle údajů EK poskytl Kypr v roce 2007 na rozvojovou pomoc 18 mil. EUR, tj. 0,12 % HND oproti 0,15 % HND v roce 2006. Kypr poskytuje rozvojovou pomoc zejména formou technické pomoci a udělování stipendií. V rámci EU přijal Kypr závazek poskytovat do roku 2010 rozvojovou pomoc ve výši 0,17 HND. Vláda zatím nemá ucelenou strategii poskytování rozvojové pomoci - potýká se s nedostatkem lidských zdrojů. Zlepšuje se spolupráce s nevládními organizacemi, pracuje se na zapracování kritéria genderové rovnosti do poskytované pomoci..

Interní zdroje:

- www.centralbank.gov.cy
- www.mof.gov.cy
- www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

	2004	2005	2006	2007	I-IX/2008
Příjmy (mil. EUR)	4 898,0	5 540,6	6 098,6	7 303,7	5 526,6
Výdaje (mil. EUR)	5 413,6	5 866,1	6 271,1	6 798,2	5 043,1
Saldo (mil. EUR)	-515,6	-325,5	-172,6	505,5	483,5
Saldo (% HDP)	-4,1	-2,4	-1,2	3,3	2,9

Zdroj: Statistical Service, Republic of Cyprus

Výrazně pozitivní vývoj veřejných financí v roce 2007 pokračoval i v roce 2008, i když v druhé polovině roku zaznamenal částečný obrát. Za období leden – září 2008 skončil rozpočet s přebytkem 483,5 mil. EUR (2,9 % HDP), výdaje za toto období meziročně vzrostly o 8,3 % a příjmy o 7,6 %. Očekává se, že rozpočet za rok 2008 skončí s přebytkem ve výši 1 % HDP.

Finanční hospodaření v roce 2008 odráží výrazné změny jak na straně výdajů tak na straně příjmů. Podle odhadů, výdaje v roce 2008 vzrostly o 1,4 procentního bodu na 44,3 % HDP a příjmy v roce 2008 klesly o 1,1 procentního bodu na 45,3 % HDP. Jedním z důvodů růstu výdajů bylo drastické sucho, které si vyžádalo kompenzace farmářům a dovoz pitné vody z Řecka s celkovými náklady cca 0,7 % HDP. Souběžně se zvýšily výdaje na sociální transféry o cca 0,5 % HDP, a to jak z důvodu sociálních opatření zavedených na konci roku 2007, tak z důvodu postupného stárnutí populace. Ke snížení příjmů došlo zejména z důvodů poklesu činnosti v sektoru nemovitostí, což vedlo k významnému poklesu příjmů z daní a poplatků souvisejících s nemovitostmi (cca 2,1 % HDP). Příjmy z nepřímých daní v prvních devíti měsících roku rostly, vzhledem k vysoké soukromé spotřebě a vysokým cenám komodit, v posledním čtvrtletí však rovněž zaznamenaly významný pokles.

Státní dluh v roce 2008 poklesl na 49,3 % HDP oproti 59,4 % HDP v roce 2007. Pro rok 2009 se počítá s poklesem státního dluhu na 46,8 % HDP.

V září 2008 schválila vláda návrh rozpočtu na rok 2009 s přebytkem 0,7 % HDP. Rozpočet počítal s příjmy ve výši 6 377 mil. EUR (nárůst o 4,7 % a výdaji ve výši 7 364 mil. EUR (nárůst o 10,9 %) a vycházel z předpokladu růstu HDP o 3,7 %, inflace v rozmezí 2,5 – 3 % (v závislosti na cenách ropy) a míry nezaměstnanosti 4,1 %. Počítal se snížením státního dluhu na 45 % HDP a deficitem běžného účtu platební bilance ve výši 10 % HDP. Vláda návrh považovala za sociálně citlivý, vyrovnaný a orientovaný na růst. Návrh zahrnoval 30 nových rozvojových projektů v hodnotě nad 1 mil. EUR, které představují zvýšení rozvojových výdajů o 153 mil. EUR (16 %). Mezi nejvýznamnější projekty patří výstavba 3 nových desalinačních zařízení (58 mil. EUR), zahájení prací na dálnici z Pafosu do Polis, rekonstrukce úseku dálnice z Limassolu do přístavu, palác kultury, radiologické centrum v Limassolu, bezplatná školní doprava (10 mil. EUR). V souladu se svými předvolebními sliby, vláda naplánovala výdaje na bytovou politiku ve výši 58 mil. EUR, na vyšší minimální penze 12 mil. EUR, na velikonoční bonus 30 mil. EUR, na vyšší veřejné benefity 66 mil. EUR. Přitom se zavázala nezvýšit daně, pokud tak nevyplýve z jejich závazků v EU. I v takovém případě by zvýšení daní kompenzovala jiným příspěvkem.

Z důvodu dramatického vývoje světové ekonomiky doznal rozpočet úprav směrem dolů na straně příjmů, výdaje zůstaly beze změn. Počítá se s rozpočtovým deficitem ve výši 0,8 % HDP. Vláda napříště vychází z předpokladu růstu o 2,1 % a z inflace kolem 2 %. Snížení příjmů rozpočtu se očekává zejména z daní z příjmů a majetku (odhad poklesu až o 0,8 % HDP). Vedle toho bude mít negativní dopad na rozpočtové příjmy skutečnost, že od 1.1.2009 se sjednotí daň z příjmu právnických osob na 10 % (tj. i pro polostátní organizace, které platily 25 %) a dále se v roce 2009 nepočítá s výplatou dividend z příjmů polostátních organizací.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

v mil. EUR	2004	2005	2006	2007	III.Q 2008
Stav běžného účtu	-630,1	-787,8	-848,2	-1 831,4	-490,9
(zboží – služby – příjmy celkem)	-765,0	-859,8	-1 013,8	-1 824,5	-527,3
Zboží a služby	-348,4	-356,4	-585,0	-1 040,7	-388,0
zboží	-3 234,1	-3 372,1	-3 931,8	-4 710,6	-1 552,6
služby	2 886,1	3 015,7	3 346,8	3 669,9	1 164,6
Výnosy	-417,0	-503,4	-428,8	-783,8	-139,3
Běžné převody	135,0	71,9	165,6	-7,0	36,4
Kapitálový a finanční účet	520,5	652,5	992,0	2 029,1	570,6
Kapitálový účet	107,5	69,0	25,8	5,7	1,6
Finanční účet	413,0	583,5	966,2	2 023,4	569,0
Opravy	109,5	135,4	-143,9	-197,7	-79,7

Zdroj: Central Bank of Cyprus, Statistical Service, Republic of Cyprus

Deficit běžného účtu dosáhl v roce 2007 11,7 % HDP oproti 5,9 % HDP v roce 2006 a odhaduje se, že v roce 2008 dosáhl 13 % HDP. Zhoršení stavu běžného účtu v posledních letech (v roce 2000 představoval deficit běžného účtu méně než 4 % HDP) je ve značné míře způsobeno zhoršením obchodní bilance. Přitom stále vyšší obchodní deficit je způsoben vysokým růstem spotřeby a investiční poptávkou v posledních letech a také zhoršením obchodních podmínek, zejména zvýšením cen ropy a zemědělských komodit. V případě Kypru má dovoz ropy na celkových dovozech významný podíl, takže změna ceny má zásadní vliv na obchodní bilanci. V roce 2008 představoval podíl dovozu olejů a maziv podle odhadů až 7,5 % HDP (nárůst o 40 % oproti roku 2007).

Dalším důvodem zvyšujícího se deficitu běžného účtu je rostoucí ziskovost zahraničních firem, která je na běžném účtu zaznamenávána jako výdaj ve výnosech a zároveň registrována jako příjem PZI na finančním účtu. U služeb, které tradičně snižují deficit běžného účtu, stagnovaly příjmy z cestovního ruchu, a to nejen z důvodu odlivu zahraničních turistů, ale hlavně z důvodu výrazného nárůstu zahraničních cest kyperských turistů. Ve službách se nejvíce daří kategorií jiných služeb, která si zachovává solidní úroveň exportu. V tomto sektoru jsou kyperské služby mezinárodně konkurenceschopné.

O aktivní bilanci finančního účtu ve 3. čtvrtletí 2008 se zasloužily zejména ostatní investice (hlavně bankovní depozita nerezidentů a půjčky bankovního sektoru), které dosáhly 1 314,2 mil. EUR a částečně rovněž přímé investice s bilancí ve výši 710,3 mil. EUR, z toho příliv přímých zahraničních investic na Kypr představoval 1 588,0 mil. EUR.. Portfoliové investice zaznamenaly ve třetím čtvrtletí negativní saldo ve výši -322,7 mil. EUR.

Devizové rezervy

v mil. EUR	2003	2004	2005	2006	2007	2008 **
Zlato*	158,1	148,3	197,2	222,1	264,3	278
Ostatní	2 592,5	2 842,9	3 472,8	4 241,1	4 163,3	440

Zdroj: Central Bank of Cyprus, Statistical Service, Republic of Cyprus

*Od dubna 2004 se jedná o 465,31 tis. trojských uncí

**Od 1.1.2008 je KR členem EMU – viz Dohoda ze dne 31.12.2007 mezi ECB a Central Bank of Cypru o pohledávce připsané ECB ve prospěch Central Bank of Cyprus podle článku 30.3 statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Podle předběžných údajů Centrální banky, celkový zahraniční dluh Kypru dosáhl v roce 2007 19 408,9 mil. EUR, což představuje 124,4% HDP (oproti 18 462,7 mil. EUR v roce 2006, tzn. 127,9 % HDP). Veřejný zahraniční dluh, tj. očištěný od mezivládních závazků a krátkodobých závazků Centrální banky vůči IMF, dosáhl v roce 2007 2 132,3 mil.EUR, což je 13,7 % HDP. V roce 2006 představoval veřejný zahraniční dluh 2 041,0 mil. EUR, tj. 14,1 % HDP.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Centrální banka:

Central Bank of Cyprus, 80 Kennedy Ave., P.O.Box 25529, 1395 Nicosia. Guvernér: Athanasios ORPHANIDES .

V Kyperské republice je licencováno 16 komerčních bank, z nichž 4 jsou knihovány na Kyperské burze cenných papírů, 8 představují inkorporované dceřinné společnosti zahraničních bank a 4 mají status tzv. jiných bank (družstevní, rozvojová, hypotéční či banka pro financování bydlení). Kromě toho působí Na Kypru 22 poboček zahraničních bank, z nichž 5 jsou pobočky bank ze zemí EU. Informace o jednotlivých bankách lze nalézt na stránkách centrální banky www.centralbank.gov.cy pod záložkou Banking in Cyprus Banks operating in Cyprus. Všechny banky poskytují veškeré běžné bankovní služby včetně depositních účtů, poskytování půjček, leasingu, provozují bankovní automaty atd.. Kyperské banky se těší vysokému hodnocení ze strany mezinárodních ratingových agencí. **Nejvýznamnější jsou následující banky:**

- Bank of Cyprus Public Company Ltd
51 Stasinou Str., P.O.Box 21472, 1599 Nicosia. Předseda: Eleftherios Yoannou.
(www.bankofcyprus.com)
- Marfin Popular Bank Public Co. Ltd
154 Lemesou Ave, P.O.Box 22032, 1598 Nicosia. Předseda: Soud Ba ´alawy. (www.laiki.com)
- Hellenic Bank Ltd
92 Dhigenis Akritas Ave., P.O.Box 24747, 1394 Nicosia. Předseda: Andreas Panayiotou.
(www.hellenicbank.com)

Nejvýznamnější pojišťovny:

Významné pojišťovny na Kypru většinou patří do skupiny kyperských bank.

- Marfin Popular Bank Group
 - Laiki Insurance 35-37,45 Vyzantiou Street, P.O. Box 25218, 1307 Nicosia, tel. +357 22887600, fax +357 22662026
 - Cyprialife - životní pojištění, 64 Arch. Makarios III Ave. & 1 Karpenisiou, P.O.Box 20819, 1664 Nicosia, tel. +357 22887300, fax +357 22374450
- Bank of Cyprus Group
 - General Insurance Cyprus, Themistocleous Dervi 2-4, P.O.Box 21668, 1511 Nicosia, tel. + 357 22 676682, fax + 357 22676682
 - Eurolife - životní pojištění, 4 Evrou, 2003 Strovolos, tel. +357 22-474000,

- fax +357 22-341090

- Allianz Insurance Companies - representative Cooperative Central Bank Cyprus, 8 Grigori Afxentiou, 1096 Nicosia, tel. +357 22743000, fax +357 22661396
- American Home Assurance Co., Cyprus branch, 26, Esperion Str. 2001, Strovolos, Cyprus, tel: +357 22699999, fax: +357 22699700

5.5. Daňový systém

Pro zdanění příjmů na Kypru je rozhodující zda se jedná o kyperského daňového rezidenta či nerezidenta. Rezidentem je každá fyzická osoba, která pobývá v příslušném kalendářním roce na Kypru více než 183 dní. U právnické osoby je za rezidenta považovaná firma, která má řízení a kontrolu na Kypru. U rezidentů jsou zdaněny všechny příjmy tj. plynoucí jak ze zdrojů na Kypru, tak v zahraničí, zatímco u nerezidentů jsou zdaněny pouze příjmy dosažené na Kypru, u právnické osoby prostřednictvím její stálé provozovny umístěné na Kypru. Na Kypru se uplatňují tyto daně z příjmů:

Daň z příjmů fyzických osob (Personal Income Tax)

Sazba daně	Zdanitelný příjem
	EUR
0 %	0 – 19 500
20 %	19 501 – 28 000
25 %	28 001 – 36 300
30 %	více než 36 300

Zahraníční peníze jsou zdaněny sazbou 5 %, přičemž peníze do výše 3 420 EUR ročně je od daně osvobozena. Od daně jsou dále osvobozeny např. úroky, dividendy, jednorázová odměna při odchodu do důchodu, odškodnění v případě úmrtí či úrazu, zisky z prodeje cenných papírů, sumy plynoucí fyzické osobě z plateb do schválených fondů (různé typy spoření). Z příjmu lze uplatnit následující odečitatelné položky: příspěvky odborové organizaci či profesnímu sdružení, ztrátu ze současného roku či předchozích let, příspěvky na schválenou charitu, 0 % výnosu z nájemného, náklady na údržbu památkově chráněných budov (do 700, 1100, 1200 EUR/m² podle velikosti budovy), příspěvky na sociální, zdravotní a penzijní pojištění (do výše 1/6 zdanitelného příjmu), srážky na životní pojištění (omezeno na 7 % pojistné hodnoty).

Daň z příjmů právnických osob (Corporation Tax)

	Sazba
Polostátní organizace	25 %
Soukromé firmy	10 %

* od 1.1. se předpokládá sjednocení daně se soukromými firmami na 10 %

Od daně jsou osvobozeny dividendy, zisk z prodeje cenných papírů, zisky stálých provozoven v zahraničí a úroky, které nevznikly běžnou činností společnosti či činností, která je s běžnou činností úzce spojená. Mezi odečitatelné položky patří příspěvky na schválené charitativní účely, příspěvky zaměstnavatelů na sociální pojištění a schválené zaměstnanecké fondy, náklady na údržbu památkově chráněných budov (do do 700, 1100, 1200 EUR/m² podle velikosti budovy) a výdaje na reprezentaci (buď výdaje, které překročí 1 % hrubého příjmu nebo max. 17 087 EUR- uplatní se částka, která je nižší).

Daňové ztráty společnosti vzniklé v průběhu zdaňovaného období, které nemohou být započteny vůči jiným příjmům, mohou být započteny vůči budoucím ziskům bez časového omezení. Toto pravidlo lze uplatnit na jakékoli ztráty vzniklé od roku 1997. Ztráta jedné společnosti může být započtena vůči ziskům jiné společnosti za předpokladu, že:

- jedna ze společností drží minimálně 75 % akcií druhé společnosti
- nejméně 75 % hlasovacích práv společností je drženo jinou společností.

Ztráty stálé provozovny v zahraničí mohou být započteny vůči ziskům mateřské společnosti na Kypru.

V rámci reorganizace společností lze převody pohledávek a závazků mezi společnostmi provést bez daňových dopadů. Reorganizace zahrnuje sloučení společností, rozdělení společností, transfér aktivit a výměnu akcií.

Odpisy z hmotného majetku:

Odepisovat lze převážně 10 % z pořizovací ceny (stroje a zařízení, nábytek a vybavení, televize a videa, podlahové krytiny), 15 % u zemědělských strojů, 20 % u počítačů, motorek a užitkových motorových vozidel, 25 % u traktorů, buldozerů, samohybných nakladačů a rypadel, 33,3 % u software (do 1 709 EUR 100 %) a nástrojů, 4 % u průmyslových staveb, zemědělských staveb a hotelů, 3 % u komerčních budov a bytů.

Zvláštní příspěvek na obranu - zdanění dividend a úroků

Příspěvek na obranu platí pouze kyprští daňoví rezidenti. Fyzické osoby platí 15 % z dividend společností se sídlem na Kypru (firmy neplatí) a rovněž 15 % z dividend společností se sídlem mimo Kypr. Firmy neplatí příspěvek na obranu z dividend společností se sídlem mimo Kypr za podmínky, že společnost-plátce daně vlastní alespoň 1 % společnosti, která vyplácí dividendy. Avšak v případě, že více než 50 % činnosti společnosti, která platí dividendy, vyústí přímo či nepřímo v kapitálový příjem a cizí daň je významně nižší než daň placená na Kypru, jsou tyto dividendy vyplácené právnickým osobám rovněž zdaněny 15 %. Příjmy z úroků vzniklých z běžné činnosti firmy jsou od daně osvobozeny, ostatní úroky jsou v principu zdaněny 10% jak u fyzických, tak u právnických osob. Nepřesáhne-li celkový výnos fyzické osoby v zdaňovaném roce příjem 12.000 EUR EUR, sníží se daň na 3 % . 3 % jsou rovněž zdaněny zisky z pronájmu.

Aby bylo zamezeno vyhýbání se 15 % dani akumulací zisků, vychází se z předpokladu 70 % rozdělení účetního zisku (po určitých úpravách) v případech, kdy nedojde k rozdělení zisku do 2 let od konce finančního roku, ve kterém byl zisk vytvořen. Po skutečném vyplacení dividend se daň doměří.

Zdanění kapitálových zisků

Z převodu nemovitostí, jakož i ze zisku z prodeje akcií společností, které vlastní nemovitosti, s výjimkou společností obchodovaných na burze, se na Kypru platí 20% daň. Od daně jsou osvobozeny např. převody z titulu úmrtí, dary mezi rodiči a dětmi, manžely a příbuznými do třetího stupně, převody z titulu vyvlastnění, převody z titulu reorganizace, dary na charitu, dary vládě atd. Celoživotně jsou od daně osvobozeny příjmy fyzických osob v případě, že se jedná o příjem z prodeje vlastního bydlení (do 85 430 EUR), prodej zemědělské půdy farmářem (do 25 629 EUR), jiný prodej do výše 17 086 EUR.

Daň z nemovitostí

Z tržní hodnoty nemovitosti stanovené k 1. 1. 1980 se odvádí daň ve výši:

Hodnota nemovitosti v EUR	sazba daně
170 861–427 150	0,25 %
427 151–854 300	0,35 %
nad 854 300	0,40 %

Z nemovitosti v hodnotě do 170 860 EUR se daň neplatí. Dani z nemovitostí nepodléhají veřejné hřbitovy, církevní budovy, veřejné nemocnice, školy, nemovitosti vlastněné státem, ambasády a konzuláty, veřejná prostranství, majetek pod tureckou okupací, památkově chráněný majetek, budovy charitativních organizací a zemědělská půda vlastněná farmáři a chovateli dobytka, kteří na ní žijí.

Daň z přidané hodnoty

Základní sazba DPH činí **15%**.

8% snížená sazba platí pro: ubytovací služby v hotelech a podobných zařízeních, restaurační služby (s výjimkou alkoholických nápojů, piva, vína – 15 %), přepravu osob a zavazadel v městských, příměstských a venkovských taxi a také v příměstských a výletních autobusech. Dále je touto sazbou zdaňována přeprava osob a zavazadel po moři v kyperských vodách.

POZNÁMKA: V době od 1.4.2009 do 30.4.2010 jsou ubytovací služby v hotelech a podobných zařízeních přeřazeny v rámci stimulačního balíčku do 5% snížené sazby.

5% snížená sazba platí pro: pohřební služby, nebalenou vodu, balenou vodu a čerstvé nápoje a džusy, plyn bez ohledu na balení, kadeřnické služby, vstupenky na sportovní a kulturní akce, vakcíny pro lékařské a veterinární účely (s výjimkami), opravy a údržba soukromého bydlení po 3 letech, dodávky pro školní kantýny, prostředky na ničení hmyzu, krysy a plísni, noviny a časopisy, knihy, různé zboží pro handicapované osoby, zmrzlinu a podobné produkty, slané a kořeněné výrobky z cereálií, slané a kořeněné výrobky z brambor, pražené a kořeněné ořechy, čištění ulic, sběr odpadků a recyklaci, umělecká díla, kadeřnické služby, renovace a opravy bytů a rodinných domů (za určitých podmínek), zkapalněný zemní plyn, dodávky léků (které nepodléhají 0 % sazbě), hnojiva, krmivo pro zvířata, živá zvířata, semena, přepravu osob a zavazadel v městských a venkovských autobusech, pronajímání kempinků a karavanových parků.

0 % sazba platí pro: mezinárodní leteckou a námořní přepravu, dodávku služeb pro námořní lodě a letadla, dodávku léků a potravin (s výjimkou potravin pro catering), dodávku zboží registrované osobě v jiném členském státě.

Osvobození od DPH: nájemné, zdravotnické služby, pojištění a finanční služby, poštovní služby, vzdělávací služby, převod nemovitého majetku. Prodej nových budov, u kterých bylo zažádáno o stavební povolení po 1. 5. 2004, je zdaněn základní sazbou.

Povinná registrace k DPH je: a) při obratu 15 600 EUR v předchozích dvanácti měsících b) při obratu vyšším než 15 600 EUR očekávaném v následujících 30 dnech. Registrace při obratu nižším než 15 600 EUR je dobrovolná.

Spotřební daň

Spotřební daň se platí za:

- paliva (minerální oleje, uhlovodíky, bezolovnatý benzín, motorový olej, plynový motorový olej, kerosin do motoru, těžký topný olej, zkapalněný motorový plyn, přírodní plyn, uhlí a koks na topení)
- motorová vozidla (podle kategorie vozidla a objemu motoru)
- alkohol (ethylalkohol, pivo, meziprodukty)
- tabák a tabákové výrobky
- kožené oděvy
- kohoutky a baterie, koupelnové příslušenství z drahých kovů
- křišťálové výrobky (7010,7013,7018 a 9405 s Pbo 24 % nebo víc)
- porcelánové výrobky (6911)
- imitace syra (1901 a 2106)

Kolkovné a poplatky za převod nemovitostí

Do daňového systému spadá rovněž platba kolkovného za různé oficiální úkony a dokumenty a také různé správní poplatky např. u obchodního rejstříku či při převodu nemovitostí. Pro orientaci uvádíme nejčastější: L/C 1,71 EUR, celní dokumenty 17,09/34,17 EUR, BoL 3,42 EUR, registrace společnosti s ručením omezeným (fixní poplatek 103 EUR + 0,6 % z hodnoty autorizovaného jmění), smlouvy (0,15 % do částky 170 860 EUR, nad tuto částku 0,2 % částky plus 256,29 EUR max. však 17 086 EUR), vydání akcií akciové společnosti (17 EUR) atd.

Při převodu nemovitostí se platí poplatek za převod od 3 do 8 % podle hodnoty nemovitosti.

Internetové zdroje:

- www.mof.gov.cy
- www.centralbank.gov.cy
- www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/index_en/index_en?OpenDocument
- www.pwcglobal.com/cy

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Obrat zahraničního obchodu zbožím dosáhl v roce 2008 především zásluhou zvýšeného dovozu opět rekordní výše za posledních 5 let, a poprvé přesáhl hranici 8 mld. EUR. Poté co v posledních třech letech byla zaznamenána tendence postupného zvyšování dynamiky růstu dovozu, došlo i v roce 2008 opět k jeho meziročnímu nárůstu. Celkový **dovoz** vzrostl podle kyperských oficiálních údajů meziročně o cca 15,7% oproti 15,2% v roce 2007, 8,8% v roce 2006, a 10,7% v roce 2005. Pozitivní vývoj je ovšem zřejmý zejména v oblasti kyperského vývozu v minulém roce. Meziroční nárůst **celkového vývozu** vloni činil 7,8% oproti meziročnímu poklesu o cca 2,6% v roce 2007 (v roce 2006 pokles činil dokonce téměř 9,5%), a to v porovnání s rekordním cca třetinovým nárůstem v roce 2005 a v předchozích letech. **Schodek obchodní bilance** se podle předběžných údajů zvýšil meziročně opět asi o jednu pětinu, přesněji 17,3% (19,7% v roce 2007, v roce 2006 činilo meziroční navýšení deficitu 16,2 % a v roce 2005 4,2 %).

Obdobná tendence je patrná i v obchodní výměně se zeměmi EU, když meziroční nárůst dovozů z těchto zemí spadl ze 34,5% v roce 2004 postupně na 15,4 % v roce 2007 a na přibližně stejné úrovni (13,8%) se pohyboval i v roce 2008. Rovněž tak dynamika kyperského exportu se ze záporných čísel v předminulých dvou letech změnila v nárůst, a to o 26% v roce 2008.

Základní parametry kyperského zahraničního obchodu za posledních 5 let jsou zřejmé z následující tabulky

Obchodní bilance v tis. EUR

Rok	ZO Kypru celkem				z toho v rámci EU			
	Import (c. i. f.)	Export (f. o. b.)	Obrat	Saldo	Import (c. i. f.)	Export (f. o. b.)	Obrat	Saldo
2004	4 577 864	936 370	5 514 234	-3 641 494	3 059 008	612 634	3 671 642	-2 446 374
2005	5 069 067	1 228 741	6 297 808	-3 840 326	3 451 524	870 324	4 321 848	-2 581 200
2006	5 513 459	1 111 759	6 625 218	-4 401 700	3 756 989	746 724	4 503 713	-3 010 265
2007	6 353 445	1 082 669	7 436 114	-5 270 776	4 336 499	606 700	4 943 199	-3 729 799
2008	7 349 050	1 167 370	8 516 420	-6 181 680	4 932 911	764 359	5 697 270	-4 168 552

Zdroj: Statistical Service Republic of Cyprus

Kypr, jako malá, ostrovní ekonomika s malým počtem obyvatel, je historicky závislý na dovozech, proto je vysoká pasivní bilance průvodní dlouhodobou vlastností kyperského ZO. Poměr celkového kyperského vývozu k dovozu se pohyboval až do roku 2006 kolem 20%. Nůžky mezi dovozem a vývozem se však postupně rok od roku dále rozvírají a v roce 2008 se kyperský vývoz rovnal přibližně 16-ti procentům dovozu (přesněji 15,9%) oproti 17 procentům v roce 2007. Dá se očekávat, že rozvoj některých segmentů místního zpracovatelského průmyslu povede k snižování této disproporce.

Na adresu složení kyperských vývozů nutno uvést, že vývoz z Kypru je tradičně poznamenán značným podílem reexportovaných dodávek. Reexporty jsou svým objemem srovnatelné s vývozem produktů domácí provenience, ba zpravidla je převyšují. Tak např. v letech 2003 a 2004 byl reexport zboží přibližně 1,2-krát vyšší než vývoz domácího zboží, v roce 2005 byly reexporty vyšší dokonce dvojnásobně a v posledních dvou letech došlo k opětovnému snížení tohoto poměru na hodnotu 1,14. (vývoj - viz následující tabulka).

Podíl domácí produkce v celkovém objemu kyperského vývozu za posledních 5 let (údaje v mil. EUR)

Rok	Export	Export dle původu	Poměr	Podíl
-----	--------	-------------------	-------	-------

	celkem	domácí produkce	reexport	reexporty/ domácí	domácí produkce k vývozu celkem v %
2004	936,4	415,0	521,3	1,26	44,32
2005	1228,7	406,8	821,8	2,02	33,11
2006	1111,8	446,6	665,2	1,49	40,17
2007	1082,7	505,3	577,4	1,14	46,67
2008	1167,4	545,5	621,9	1,14	46,73

Zdroj: Statistical Service, Republic of Cyprus

Lednové výsledky ZO naznačují, že celosvětová recese začíná zasahovat i do vnějších ekonomických vztahů Kypru. Import zboží na Kypr poklesl v lednu meziročně o 30,6%, propad kyperského vývozu dosáhl 42,3%. Je současně příznačné, že integrační svazky v rámci EU do jisté míry pravděpodobně snižují negativní dopady recese v oblasti kyperské obchodní výměny se zahraničím. Tak např. export do evropských zemí v lednu poklesl meziročně o 26%, kdežto propad vývozu zboží do zemí mimo EU zaznamenal téměř 60%.

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Teritoriální struktura zahraničního obchodu Kypru v posledních dvou letech

	Import				Export			
	2007		2008		2007		2008	
	mil. EUR	%	mil. EUR	%	mil. EUR	%	mil. EUR	%
Svět celkem:	6 353,4	100,00	7 349,0	100,00	1 082,7	100,00	1 167,4	100,00
z toho:								
EU	4 336,4	68,25	4 914,8	66,90	606,7	56,04	581,6	49,82
ostatní Evropa	198,7	3,13	316,8	4,31	55,4	5,12	65,8	5,64
Afrika	109,2	1,72	93,3	1,27	44,6	4,12	50,9	4,36
Severní Amerika	88,5	1,39	139,2	1,89	9,1	0,84	9,4	0,81
Latinská Amerika	231,0	3,64	141,4	1,92	1,2	0,11	1,7	0,15
Asie	1 353,9	21,31	1 691,7	23,03	180,8	16,70	213,2	18,26
Austrálie a NZ	20,7	0,33	23,6	0,32	4,3	0,40	6,0	0,51
Ostatní	15,0	0,24	28,3	0,39	180,6	16,68	238,8	20,46

Zdroj: Statistical service, Republic of Cyprus

Nutno konstatovat, že celkový objem vzájemného obchodu se zeměmi EU od roku 2003 postupně narůstá, přičemž dovozy z těchto zemí se postupně více než zdvojnásobily z cca 2,2 mld. EUR v roce 2003 na téměř 5 mld. EUR v roce 2008 a tvořily tak podíl 57,8% na celkových dovozech v roce 2003 a obdobně 66,9% v minulém roce. Nicméně, podíl kyperských vývozu do těchto zemí postupně mírně klesl z cca 67% v roce 2006 a 68% v roce 2007 na necelých 50% v roce 2008. Vzhledem k prohlubující se celosvětové recesi se dá jen těžko usuzovat, zda tato tendence zůstane zachována i v příštím období.

Dovozy ze zemí EU vzrostly v roce 2008 meziročně o 9,1% (celkový import o +15,7%), vývoz již třetím rokem padá a meziročně vloni klesl o 2,3% (celkové vývozy o +7,8%). Obrat se zeměmi EU vzhledem k narůstajícímu schodku obchodu zbožím meziročně vzrostl o 7,4% (celkový obrat vzrostl o 14,5%). Deficit obchodní bilance v obou případech (tj. s EU a celkové) jsou přibližně ve výši vývozu.

Deset nejvýznamnějších obchodních partnerů Kypru v roce 2008 je uvedeno v následující tabulce. Obchodní bilance s těmito zeměmi tvoří 71,9% celkového obrátu zahraničního obchodu Kypru a současně asi 71,7% veškerého dovozu ve sledovaném období.

Nejvýznamnější obchodní partneři v roce 2008

pořadí	země	Import		Export		Obrat mil. EUR	Saldo mil. EUR
		mil. EUR	%	mil. EUR	%		
1	Řecko	1 232,4	16,77	218,6	18,7	1 451,0	-1 013,8
2	Itálie	772,2	10,51	24,8	2,12	797,0	-747,4
3	Velká Británie	640,5	8,72	119,1	10,20	759,6	-521,4
4	Německo	603,1	8,21	66,0	5,65	669,1	-537,1
5	Izrael	591,0	8,04	13,8	1,18	604,8	-577,2
6	Čína	389,9	5,31	7,4	0,63	397,3	-382,5
7	Holandsko	294,9	4,01	16,5	1,41	311,4	-278,4
8	Francie	293,9	4,00	11,2	0,96	305,1	-282,7
9	Španělsko	262,3	3,57	21,3	1,82	283,6	-241,0
10	Japonsko	189,3	2,58	20,2	1,73	209,5	-169,1

I zde je z uvedených údajů v tabulce zřejmé, že hlavními a objemově nejvýznamnějšími obchodními partnery Kypru i nadále zůstávají země Evropské unie. Jen čtyři vedoucí členské země v tabulce tvoří již téměř polovinu obrátu zahraničního obchodu Kypru (přesněji 45,2%).

Celá Evropa se v roce 2008 podílela na dovozu na Kypr necelými 71 %, obdobně jako tomu bylo v minulém i předminulém roce. Ze zemí Blízkého východu je nejvýznamnějším partnerem nedaleký Izrael, který se na celkových dovozech na Kypr v roce 2008 podílel více než 8%. Vysoký podíl na kyperských dovozech si udržuje Asie, přičemž nejsilnějšími asijskými vývozci na Kypr jsou Čína (5,3 % všech dovozů) a Japonsko (2,65 % podíl na dovozech), nezanedbatelnými dovozci jsou rovněž Thajsko a Jižní Korea. Ze zemí NAFTA jsou nosným vývozcem na Kypr USA, Latinskou Ameriku reprezentuje Brazílie (dovoz ropných produktů na základě tendru).

Dalšími významnými obchodními partnery Kypru v roce 2008 byly i další unijní země, jako např. Belgie s obrátem cca 170 mil. EUR, Malta 150 mil. EUR, Švédsko cca 140 mil. EUR, další evropské či mimoevropské země, jako např. Ukrajina a USA s obrátem nad 130 mil. EUR apod. Tradičními obchodními partnery s ročním obrátem obchodní výměny převyšujícím 50 mil. EUR jsou dále např. Švýcarsko, Egypt a další.

Pokud jde o tak zvané nové členské země EU (EU12 včetně Bulharska a Rumunska), podílely se tyto v roce 2008 již téměř pěti procenty oproti cca 3,6 % v roce 2007 na celkovém obrátu zahraničního obchodu Kypru. Je třeba spravedlivě konstatovat, že pozice všech zemí této skupiny posiluje svou pozici v zahraničním obchodu Kypru každým rokem. Podrobně je **vzájemný obchod zemí EU12 s Kyprem** v roce 2008 zřejmý z následující tabulky:

Vzájemný obchod zemí EU12 s Kyprem

		import		export		Obrat tis. EUR
		tis. EUR	%	tis. EUR	%	
	Celkem 2008	7 349 049	100,00	1 167 370	100,00	8 516 419
	EU celkem	4 914 758	66,88	581 556	49,82	5 496 314
1	Bulharsko	81 554	1,11	12 097	1,04	93 651
2	Česká republika	18 318	0,25	10 907	0,93	29 225
3	Estonsko	434	0,01	1 040	0,09	1 474
4	Kypr					
5	Maďarsko	35 157	0,48	1 182	0,10	36 339
6	Litva	2 096	0,03	2 622	0,22	4 718

7	Lotyšsko	996	0,01	965	0,08	1 961
8	Malta	146 557	1,99	3 935	0,34	150 492
9	Polsko	38 146	0,52	2 441	0,21	40 587
10	Rumunsko	23 234	0,32	20 823	1,78	44 057
11	Slovensko	9 486	0,13	1 084	0,09	10 570
12	Slovinsko	6 939	0,09	793	0,07	7 732
	EU12 celkem	362 917	4,94	57 889	4,96	420 806

Zdroj: Statistical Service, Republic of Cyprus

Začleněním Bulharska a Rumunska do rodiny tzv. nových členských zemí unie se podíl vzájemného obchodu Kypru s touto skupinou zemí více než zdvojnásobil oproti roku 2006. Objemově nejvýznamnějšími obchodními partnery v rámci tzv. nových členských zemí EU byly v roce 2008 kromě Malty, stejně jak v předminulém roce, právě tyto dvě země.

Nejvíce kyperského zboží absorbovalo v roce 2008 ve skupině zemí EU12 Rumunsko (přibližně jednu třetinu zboží vyvezeného z Kypru do těchto zemí) a dále Bulharsko následované Českou republikou, a to téměř s jedním procentem veškerých kyperských vývozů.

6.3. Komoditní struktura

Komoditní struktura zahraničního obchodu Kyperské republiky
 podle jednotlivých tříd HS za období let 2007 a 2008

TRÍDA HS	import (cif)				export (fob)			
	2007	2008	07	08	2007	2008	07	08
	mil. EUR	mil. EUR	%	%	mil. EUR	mil. EUR	%	%
II. Rostlinné produkty	203,7	255,6	3,2	3,5	102,5	95,9	9,5	8,2
III Živočišné a rostl.tuky a oleje	441,2	513,3	7,6	7,5	80,5	75,5	8,0	7,0
IV Nápoje,lihoviny a ocet, cigarety	477,4	564,1	7,5	7,7	87,1	84,1	8,0	7,2
V. Nerostné produkty	1083,8	1469,4	17,1	20,1	185,6	242,8	17,1	20,8
VI. Chemické produkty	485,6	532,9	7,6	7,3	157,7	183,6	14,6	15,7
XV. Kovy a kovové výrobky	500,1	595,8	7,9	8,1	68,0	66,0	6,3	5,7
XVI. Stroje a zařízení	957,0	1073,3	15,1	15,1	145,2	136,8	13,4	11,7
XVII. Vozidla, letadla, plavidla	916,0	958,8	14,4	13,1	121,9	66,2	11,3	5,7

XVIII Přístroje foto-,chirurg.měřicí	130,0	144,0	2,0	2,0	69,2	106,5	6,4	9,1
Celkem nosné položky	4861,1	5707,6	77,1	78,4	949,7	991,4	88,3	85,5
CELKEM ZO Kypru	6353,4	7349,0	100,0	100,0	1082,7	1167,4	100,0	100,0

Zdroj: Statistical Service Republic of Cyprus

Pozn.: Jako nosné položky byly pro přehlednost vybrány pouze položky, jejichž podíl na celkovém vývozu/dovozu činily alespoň v jednom z uvedených roků minimálně **7,5%**, tzn. u dovozu jsou mezi nosné položky zahrnuty třídy III, IV, V, VI, XV, XVI, XVII a u vývozu se jedná o třídy II, III, IV, V, VI, XVI, XVII, XVIII.

Jak je zřejmé z uvedené tabulky, osm nosných položek tvoří více než 85% z celkového kyperského vývozu. Hodnoty uvedené v tabulce rovněž dokumentují skutečnost, že zemědělská výroba (hlavní představitelé jsou třídy HS II a III) v minulém roce zřejmě v důsledku výjimečně suchého počasí ztratily své pozice ve vývozní struktuře ZO Kypru, a to jak nominálně, tak i procentuálně. Tato ztráta je současně nahrazována vývozem průmyslové produkce, zejména produkty chemického průmyslu (třída VI HS) a přístrojů (třída XVIII). Zde se jedná hlavně o strmý nárůst podílu léčiv a foto-voltaických zařízení pro využívání solární energie. Podrobněji je o dynamice nárůstu či útlumu jednotlivých komodit v kyperském vývozu pojednáno níže.

Seznam dovozních nosných položek tvoří souhrnně každoročně téměř 80% z celkového dovozu. Nejvýznamnější pozici zde zaujímá dovoz nerostných produktů (třída V), jehož nejobemnější součástí je dovoz paliv a maziv. Nejvyšší podíl na dovozech produktů třídy XVII tvoří dovoz osobních automobilů – cca 9% z celkového kyperského dovozu.

Kyperský **export** do jisté míry tedy přehledně dokumentuje probíhající změny v kyperském hospodářství. Tak např. dřívě nosná položka třída XI HS ve vývozní části potvrzuje skutečnost, že zpracování textilií a výroba textilních produktů na Kypru (třída XI) postupně prožívá útlum v porovnání s minulými léty a postupně mizí z hlavních položek pod vlivem levných dovozů ze zemí JVA, zejména Číny. Naopak dynamický rozvoj třídy VI HS potvrzuje fakt, že chemický průmysl, zejména farmaceutické obory, se na Kypru úspěšně rozvíjejí, což se odráží i v exportním potenciálu. Na druhé straně však tabulka zřetelně dokumentuje, že dosud přetrvává vysoký podíl reexportů v kyperském vývozu – viz třídy XVI a XVII, a to s ohledem na skutečnou strukturu stávající průmyslové výroby na Kypru.

**Vybrané kyperské vývozní výrobky domácí produkce - v
tisících EUR a jejich podíl na celkovém domácím vývozu v %:**

	2004		2005		2006		2007		2008	
	mil. EUR	% z dom. výv	mil. EUR	% z dom. výv	mil. EUR	% z dom. výv	mil. EUR	% z dom. výv	mil. EUR	% z dom. výv
Léčiva	84,8	20,4	86,4	21,2	92,0	20,6	104,0	20,6	122,6	22,5
Brambory	27,4	6,6	20,3	5,0	39,8	8,9	55,9	11,1	47,0	8,6
Fotovoltaická zařízení	0	0	11,6	2,8	33,5	7,5	45,1	8,9	58,3	10,7
Citrusy	38,1	9,2	35,4	8,7	32,7	7,3	29,2	5,8	29,3	5,4
Sýr Halloumi	19,2	4,6	26,0	6,4	29,1	6,5	32,0	6,3	34,9	6,4
Odpad a železný šrot	0	0	15,6	3,8	27,5	6,2	28,7	5,7	35,1	6,4
Hliníkové tyče a profily	6,7	1,6	6,8	1,7	12,1	2,7	13,7	2,7	9,7	1,8
Zelenina	8,2	2,0	10,3	2,5	10,4	2,3	9,2	1,8	8,5	1,6

Výrobky z papíru a kartónu	8,9	2,1	7,7	1,9	9,7	2,2	6,8	1,3	5,8	1,1
Ovocné a zeleninové juice	8,4	2,0	7,9	1,9	9,6	2,1	12,3	2,4	11,2	2,1
Cement	5,6	1,3	8,2	2,0	8,6	1,7	2,1	0,4	0	0
Bentonit	0	0	3,2	0,8	7,5	1,7	8,2	1,6	5,1	0,9
Ryby čerstvé i mražené	0	0	22,9	5,6	7,4	1,7	8,4	1,7	8,6	1,6
Oděvy	13,2	3,2	7,7	1,9	7,2	1,6	6,5	1,3	5,2	1,0
Cigarety	20,3	4,9	13,5	3,3	7,0	1,6	7,2	1,4	6,2	1,1
Nábytek	7,2	1,7	8,2	2,0	6,0	1,3	4,8	1,0	4,2	0,8
Plastové roury, tabule	5,6	1,3	5,6	1,4	5,3	1,2	5,8	1,1	5,7	1,0
Měděné katody	1,9	0,5	0	0	5,0	1,1	15,2	3,0	13,9	2,6
Vína	8,9	2,1	9,1	2,2	3,9	0,9	5,1	1,0	3,4	0,6
Maso	7,0	1,7	6,8	1,7	3,2	0,7	6,0	1,2	12,5	2,3
Parfémy a kosmetika	5,0	1,2	3,2	0,8	3,1	0,7	3,1	0,6	2,9	0,5
Celkem	276,3	66,5	316,5	77,7	360,6	80,7	409,4	81,2	429,0	78,8

Zdroj: Statistical Service Republic of Cyprus

Mezi hlavní položky kyperského **vývozu** patří tradičně léčiva (zejména generika) a zemědělské produkty, zejména brambory, citrusy, zelenina, které si i nadále udržují své významné postavení v komoditní struktuře, včetně šťáv a džusů. Nově se začínají objevovat, a to objemově na významných místech ve vývozu, i nové, netradiční položky. Jedná se např. o vývoz foto-voltaických polovodičových zařízení (např. solární panely na ohřev vody – nová licenční výroba) a vývoz železného šrotu. Zdá se, vývoz železného šrotu a odpadu si ve vývozní struktuře našel své stabilní místo, a dynamicky se v posledních letech rozvíjí. Tento odpad má původ zejména ve vyřazených automobilech, čímž si Kypr současně částečně řeší problematiku životního prostředí.

Pokud jde o **import** - struktura dovozů zůstává již několik let s mírnými výkyvy na neměnné úrovni. Spotřební zboží se na celkovém dovozu podílelo v roce 2008 27,8% (přibližně na stejné úrovni jako v předcházejících třech letech - necelých 30%), o více než čtvrtinu naopak vzrostl meziročně podíl dovozu paliv a maziv (na podíl 19,7% z celkového dovozu). Dovoz investičních prostředků zůstává přibližně na stejné úrovni, téměř o 2% meziročně klesl ve sledovaném období dovoz dopravních prostředků (hlavně osobních automobilů) z cca 13 % v roce 2006 a 11,7 % v roce 2005 na téměř 16% v roce 2007 a konečně 14,1% v roce 2008. Zpomalení tempa dovozu bylo patrné zejména ke konci roku.

6.4. Dovošní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Od 1. 5. 2004 je Kypr členem EU a vztahují se na něj pravidla pro vnitřní trh, tj. zboží z členských zemí EU nepodléhá cłům ani netarifním překážkám obchodu. Při dovozu zboží z členských i nečlenských států EU se používají doklady běžné v obchodním styku (obchodní faktura, osvědčení původu zboží, další osvědčení dle povahy zboží a specifických požadavků - např. fytosanitární, veterinární -, dopravní doklad dle způsobu dopravy).

Pro obchod se třetími zeměmi platí společný celní sazebník EU (viz TARIC http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/dds/en/) a ostatní pravidla obchodu platná pro členské země EU.

Dočasný vstup zboží na teritorium Kypru může být uskutečněn bez celních poplatků. Toto opatření se vztahuje např. na motorová vozidla, zboží v zušlechťovacím styku nebo opravy před reexportem, zboží na výstavy, obchodní vzorky. Termínované vstupní povolení je platné 3 měsíce vydané při vstupu zboží na teritorium Kypru a může být prodlouženo ústředím celní správy.

6.5. Ochrana domácího trhu

Vstupem Kyperské republiky do EU došlo, v důsledku vstupu do jednotného vnitřního trhu, k odstranění dovozních celních tarifů v obchodu s členskými zeměmi. Pokud jde o obchod se třetími zeměmi, pak změny ve výběru cel byly jen marginálního charakteru, neboť původní celní sazebník KR se v průměru jen málo lišil od sazebníku EU.

Nicméně obchod zemědělskými produkty, který byl v minulosti chráněn vysokými celními sazbami, stojí před nezbytností velmi rychlého přizpůsobení se novým podmínkám, které vyplývají ze Společné zemědělské politiky. Ke zmírnění tohoto dopadu se Kypru podařilo vyjednat přechodné období do roku 2010.

Dále je uveden seznam zboží, na něž se vztahuje zákaz dovozu:

- pušky, ostatní automatické a poloautomatické střelné zbraně, kulovnice, vzduchová děla, vzduchové pušky a pistole o kalibru větším než 0,177,
- narkotika, drogy, psychotropické látky a jiná kontrolovaná léčiva ,
- obscénní materiály (videokazety, DVD, filmy, knihy, časopisy atd.)
- nukleární, chemické, toxické, biologické zbraně a podobné látky,
- padělané a falešné mince a bankovky,
- zboží opatřené falešnými ochrannými známkami,
- dvoubřité nože,
- kopie zboží, jejichž pořízením byla porušena autorská práva,
- zboží pocházející ze zemí, na které je uplatňováno embargo RB OSN,
- zboží používané k ilegálnímu lovu zvěře.

Omezení dovozu zboží se týkají: vzduchovek, kinematografických filmů, satelitů, výbušnin, nábojů do loveckých pušek, zábavné pyrotechniky, květin a rostlin, zlata a stříbra, drahých kovů, ručních kamer, medu a včelích výrobků, loveckých zbraní, masa, ryb a sýrů, prekursorů, sportovních luků, sportovních pistolí, telekomunikačních drátových i bezdrátových zařízení (s výjimkou bezdrátových přijímačů, mobilních radiotelefonů a pagerů), ohrožených druhů divokých zvířat, ptáků a rostlin.

Omezení vývozu se týkají: starožitností, kyperských zemědělských výrobků, materiálů a zařízení k výrobě zbraní hromadného ničení a zbraní s podobným účinkem (nukleárních, biologických, chemických), ohrožených druhů divokých zvířat, ptáků a rostlin.

Bližší informaci o podmínkách povolení a institucích, které příslušné povolení (licenci) udělují lze nalézt na internetové adrese www.mof.gov.cy/ce (Information for public Prohibitions and restrictions)

6.6. Zóny volného obchodu

Na území Kyperské republiky jsou 3 zóny volného obchodu (dále v textu FZ - free zones). Prvními dvěma zónami jsou dva hlavní přístavy Limassol a Larnaka, které jsou využívány výlučně jako překladiště, přičemž třetí zóna, situovaná poblíž mezinárodního letiště v Larnace, může být využívána pro účely přebalování zboží a k zušlechťování či dalšímu zpracování. Na tyto zóny je nahlíženo jako na teritorium mimo celní území EU. Vyplývá z toho tedy, že např. zboží původem mimo EU, které je umístěno v FZ, nemůže být zatíženo dovozním clem, DPH nebo spotřební daní. FZ podléhají předpisům KR a EU. Jsou v

jurisdikci Celního úřadu, který dohlíží na uplatňování některých omezení a zakázanou činnost v závislosti na charakteru zboží. Ministerstvo obchodu, průmyslu a turistiky navíc má dohled na FZ v Larnace.

Firmy mající povolení umístit své zboží do larnacké FZ těží ze skutečnosti, že zóna je výjimkou z uplatňování pravidel pro vstup na kyperské celní území resp. jednotný vnitřní trh. Tento fakt dovoluje firmě importovat základní suroviny nebo zboží k další přepravě bez placení cla a DPH. Jediným omezením je podmínka, že zboží musí být striktně prodáno resp. reexportováno mimo oblast EU. V případě, že firma hodlá obchodovat na místním trhu, musí získat povolení od celního úřadu a uhradit příslušné dovozní clo. Žádosti se uplatňují u Ministerstva obchodu, průmyslu a turistiky.

Internetové zdroje:

- www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/index_en/index_en?OpenDocument
- www.mcit.gov.cy
- www.mof.gov.cy
- www.mof.gov.cy/ce

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

ČR s Kypru úspěšně uzavřela sukcesní jednání v roce 1999. Po vstupu obou zemí do EU zůstala formálně v platnosti řada bilaterálních smluv, jejichž ustanovení byla nahrazena pozdější úpravou obsaženou v *acquis communautaire*. Platné jsou následující smluvní dokumenty:

- Dohoda o hospodářské spolupráci ze dne 8. 4. 1986
- Smlouva o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a z majetku ze dne 15. 4. 1980; platná od 30. 12. 1980
- Dohoda o mezinárodní silniční dopravě cestujících a zboží ze dne 20. 5. 2002, platná od 22. 6. 2005
- Dohoda o letecké dopravě ze dne 13. 11. 1967; platná od 30. 9. 1968
- Dohoda o podpoře a vzájemné ochraně investic ze dne 15. 6. 2001, platná od 25. 9. 2002

V I. polovině roku 2009 se předpokládá podpis nové bilaterální smlouvy o zamezení dvojímu zdanění.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

rok	údaje	vývoz	dovoz	obrat	saldo
		EUR(tis.)	EUR(tis.)	EUR(tis.)	EUR(tis.)
2004	české	16 423	13 678	30 101	2 745
	kyperské	9 620	7 623	17 243	1 997
2005	české	15 761	13 843	29 604	1 918
	kyperské	8 913	6 690	15 603	2 223
2006	české	27 306	13 243	40 549	14 063
	kyperské	12 189	4 889	17 078	7 300
2007	české	34 401	13 822	48 223	20 578
	kyperské	20 452	7 258	27 710	13 194
2008	české	30 476	15 528	46 004	14 948
	kyperské	18 318	10 907	29 225	7 411

Zdroje: ČR - Český statistický úřad (údaje bez dopočtů)
 Kypr - Statistical Service, Republic of Cyprus

Na základě českých statistických údajů zaznamenal vzájemný obchod (obrat) s Kypru v roce 2008 snížení oproti roku 2007, a to především v důsledku sníženého českého vývozu o cca 11%. Obrat zahraničního obchodu v roce 2008 souhrnně klesl meziročně o 4% a dosáhl cca 46 mil. EUR, z nichž asi dvě třetiny představovaly vývozy na Kypr. Dovozy z Kypru se podle našich oficiálních statistik zvýšily oproti roku 2007 o 12,5% a dosáhly rekordní výše 15,5 mil. EUR. Aktivní saldo ČR se snížilo meziročně přibližně o jednu čtvrtinu a dosáhlo hodnoty 15 mil. EUR, což je hodnotově řádově rovná hodnotě kyperských dovozů do ČR.

Podle kyperských statistických údajů doznal obrat ZO s ČR naopak meziroční nárůst, a to o cca 5,5% a dosáhl tak zatím nejvyšší hodnoty za posledních pět roků – téměř 30 mil. EUR. Rekordní výše dosáhl podle těchto údajů v minulém roce i kyperský vývoz do ČR, když meziročně vzrostl o celých 50% a překonal hranici 10 mil. EUR.

Jak už bylo několikrát v minulosti konstatováno, doposud se projevují ve výkaznictví ČR a KR značné disproporce. Je evidentní, že rozdíl mezi českou a kyperskou statistikou vykazoval v minulosti více než 100 %-ní rozdíl, v posledních dvou letech je tato disproporce již jen 60 až 70-ti procentní. Diskrepance je nutno stále hledat jednak v reexportech, jak bylo podrobně uvedeno v kapitole 6 při kyperském vývozu,

jednak ve využívání velkoskladů zboží (např. tropického ovoce v Holandsku, Německu či Belgii) při jeho expedování do evropských zemí, zejména pak mezinárodními obchodními řetězci. Vstupem obou zemí do Evropské unie došlo v důsledku nové metodiky rovněž ke změnám ve vykazování vzájemného obchodu. Významnou roli může hrát i odlišný sběr statistických dat. Při vzájemném porovnání uváděných údajů lze nicméně konstatovat, že i přes výrazný rozdíl v objemech u jednotlivých položek ve vzájemném obchodu vykazovaných Českým statistickým úřadem a Statistical Service Kypru se trendy vývoje vzájemného obchodu v zásadě dlouhodobě shodují.

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Komoditní skladba vzájemného obchodu s Kyperskou republikou v roce 2008, jak rozdílně uvádějí české a kyperské statistické zdroje, je podle tříd HS přehledně uvedena v tabulce níže. Srovnání se týká období leden-listopad 2008, vzhledem k tomu, že podrobné kyperské údaje o vzájemném obchodu jsou k dispozici zatím pouze do konce listopadu.

Zbožová skladba vzájemné zbožové výměny za období leden-listopad 2008 se tedy vyvíjela takto:

		tis. EUR			
		vývoz		dovoz	
		ČR	Kypr	ČR	Kypr
Třída I	Živá zvířata; živočišné produkty	126	0,1	4	3,2
Třída II	Rostlinné produkty	13	7,3	1228	1742,5
Třída III	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	0	0	0	0
Třída IV	Nápoje, lihoviny a ocet, tabák	370	285,8	822	558,5
Třída V	Nerostné produkty	0	0	15	0
Třída VI	Výrobky chemického průmyslu	2551	763,1	7104	7420,6
Třída VII	Plasty a výrobky z nich; kaučuk	927	530,2	1	0
Třída VIII	Surové kůže a kožky, usně,	78	34,3	0	0
Třída IX	Dřevo a dřevěné výrobky;	910	112,2	140	0
Třída X	Buničina ze dřeva, ý papír, kartón	688	607,0	0	0
Třída XI	Textilie a textilní výrobky	716	202,9	1117	0
Třída XII	Obuv, pokrývky hlavy, deštníky,	11	2,8	52	0
Třída XIII	Výrobky z kamene, sádry, cementu sklo	984	424,3	87	0
Třída XIV	Perly, drahokamy, drahé kovy, bižuterie	48	4,0	0	0
Třída XV	Obecné kovy a výrobky z obecných kovů	1145	499,7	306	0

Třída XVI	Stroje; elektrická zařízení; rádia, TV	14790	6201,1	3036	23,7
Třída XVII	Vozidla, letadla, plavidla a dopravní zařízení	4496	6773,6	0	1,7
Třída XVIII	Nástroje a přístroje optické, fotografické	366	297,9	22	0
Třída XIX	Zbraně a střelivo; jejich části	47	44,6	0	104,5
Třída XX	Různé výrobky	349	369,9	55	0,0
Třída XXI	Umělecká díla, sběratelské předměty	0	0	0	0
	Nezařazeno	4	0	0	0
celkem		28619	17161,2	13998	9854,7
1-12/2008		30476	18318,0	15528	10907,0

Zdroje: ČR - Český statistický úřad (údaje bez dopočtů) 854,7
 Kypr - Statistical Service, Republic of Cyprus

U komoditní struktury je třeba znovu poznamenat, že neohledně na rozdíl v celkovém objemu našeho exportu na Kypr je evidentní, že některé vývozní položky uváděné v českých statistických údajích, kyperské statistiky neznají a naopak.

Předem je nutno konstatovat, že do konce listopadu 2008 bylo realizováno přibližně 94% českého celoročního vývozu na Kypr a cca 90% importu v roce 2008. A to přibližně ve vzácné shodě s kyperskými oficiálními údaji, kdy procentuální podíl vývozu (resp. Kyperského dovozu z ČR) činil 93,7% z celoročního objemu a 93,3% vývozu do ČR.

Zbývajících 6% českých vývozu bylo v prosinci 2008 realizováno hlavně komoditami třídy HS XVI v objemu cca 1 mil. EUR; v dovozech pak bylo zbývajících 10% v měsíci prosinci realizováno dovozem převážně léčiv (pol. 3004 třídy HS VI).

Struktura českého vývozu na Kypr

Hlavními skupinami výrobků českého vývozu v roce 2008 byly dle našich statistických údajů opět výrobky HS třídy XVI (stroje, elektrická zařízení, rádia, TV) a třídy XVII (vozidla, letadla, plavidla a dopravní zařízení), které souhrnně tvořily v minulém roce přibližně 67% (v období do konce listopadu tento podíl činil dokonce 67,4% a podle kyperských údajů dokonce více než 75,8%) veškerých vývozu. Významnou položkou s podílem cca 9% byly již tradičně výrobky třídy VI.

V následující tabulce je uvedeno celkem deset objemově nejvýznamnějších vývozních položek na Kypr v roce 2008, jejichž souhrnný podíl na celém našem vývozu tvoří dle našich oficiálních statistických údajů cca 62,8%.

Objemově nejvýznamnější vývozní položky na Kypr v roce 2008

Kód zboží HS(4)	Název zboží	Stat. hodnota EUR (tis.)	%
8471	Stroje automat.zprac.dat. jednotky, snímače apod.	4 624	15,17
8703+8708	Auta osobní aj vozidla motorová pro přepravu	4 499	14,76

	osob, jejich části součásti a ND		
8528	Monitory projektory bez TV přijímače televizní	2 461	8,08
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj	2 391	7,85
8517	Přístroje telefonní ost. přístroje pro vysílání, příjem hlasu, dat jn	1 379	4,52
8544	Dráty kabely vodiče elektr ost.izolované aj	1 278	4,19
8511	Zařízení zapalovací spouštěcí el pro motory	1 034	3,39
8426	Jeřáby sloupové otočné pojízdné lanové vozíky	892	2,93
4407	Dřevo rozřezané, štípané, oupané hoblov.a pod	583	1,91
Celkem		19 141	62,81

Z tabulky vyplývá, že nejvýznamnějšími vývozními komoditami v minulém roce byly stroje automatického zpracování dat v hodnotě 4,6 mil. EUR (nárůst o 25,5% oproti 2007) a cca 15,2 procentním podílem na celkovém vývozu oproti 11,3%-nímu podílu v roce 2007. Dalšími neméně a tradičně významnými vývozními položkami v minulém roce byly osobní automobily (pol. 8703), jejich součásti a náhradní díly (pol. 8708) v souhrnné hodnotě 4 499 tis. EUR a celkovým podílem 14,8% z celoročního vývozu na Kypr. Oproti roku 2007 se jedná o meziroční propad vývozu osobních automobilů Škoda o celých 40,7%.

Svou pozici ve vývozu si v roce 2008 posílily monitory, projektory, TV přijímače atd. pol. 8528 a významnou položkou našeho vývozu byly rovněž prací prostředky pol. 3402. Vývoz organických detergentů s aktivním povrchem (prací prášky) v hodnotě 2,4 mil. EUR (7,8% a v roce 2007 - 6,9%), které jsou naší tradičně významnou vývozní položkou, kyperská statistika ve svém dovozu nicméně opakovaně nezná.

V minulosti objemově významný vývoz tyčí a prutů ze železa a nelegované oceli (pol. 7213 a 7214 – zejména stavební ocel) nebyl v roce 2008 realizován. Dodáváme v této souvislosti, že obchod s Kypr v komoditách Třídy XV (obecné kovy a výrobky z nich) se dostal do popředí vzájemné obchodní výměny již v roce 2006. Znovu však nutno konstatovat, že zatímco podle českých statistických údajů tvořil podíl třídy XV v celkovém vývozu ČR i v dovozu shodně téměř 3,5 a 2,4 %, podle kyperských údajů jsou odpovídající hodnoty 2,9 % (dovoz do KR) a 0,0 % (vývoz z KR),

Za období leden-listopad 2008 představoval náš vývoz na Kypr podle kyperských statistických údajů 17,2 mil. EUR, přičemž mezi nosnými položkami je uváděno zboží spadající do tříd XVI a XVII se souhrnným podílem cca 75,8% z celkového kyperského dovozu z ČR v tomto období. O něco více než 38% importu z ČR na Kypr v tomto období dle kyperské statistiky činil dovoz osobních automobilů a jejich ND.

V následující tabulce je uvedeno celkem devět objemově nejvýznamnějších vývozních položek na Kypr za období leden-listopad 2008, jejichž souhrnný podíl na celém našem vývozu tvoří cca 63%.

Objemově nejvýznamnější vývozní položky na Kypr v za období leden-listopad 2008

Kód zboží HS(4)	Název zboží	Stat. hodnota	%	Stat.hodnota	%
		EUR (tis.)		EUR (tis.)	
		ČR	ČR	KR	KR
8703+8708	Auta osobní aj vozidla motorová pro přepravu osob, jejich části součásti a ND	4 308	15,05	6 564,7	38,25

8471	Stroje automat.zprac.dat. jednotky, snímače apod.	4 299	15,02	517,2	3,01
8528	Monitory projektory bez TV přijímače televizn	2 378	8,31	1 965,4	11,45
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj	2 195	7,67	0,0	0,00
8517	Přístroje telefonní ost. přístroje pro vysílání aj	1 300	4,54	1 642,9	9,57
8544	Dráty kabely vodiče elektr. ost izolované	1 278	4,47	3,6	0,02
8426	Jeřáby sloupové otočné pojízdné lanové vozíky	892	3,12	7,5	0,04
8511	Zařízení zapalovací spouštěcí el pro motory	793	2,77	0,0	0,00
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané i hoblov. apod	583	2,04	0,0	0,00
Celkem		18 026	62,99	10 701,3	62,36

V období leden-listopad 2008 byly nosnými skupinami výrobků českého vývozu i dle českých statistických údajů výrobky třídy XVI a třídy XVII se souhrnným podílem 67,4% na veškerých vývozech do KR v tomto období. Hlavními představiteli těchto vývozu jsou osobní automobily a stroje automatického zpracování dat. Jejich vzájemné postavení podle objemu dodávek (pořadí v tabulce) je již druhým rokem prakticky vyrovnané s podílem cca 15% každý (v roce 2007 tento podíl činil cca 13,5% každý). Tak např. v předcházející tabulce charakterizující celoroční dodávky tabulce dominovala položka 8471, a to zásluhou zvýšených dodávek této komodity v závěru roku (prosincový vývoz).

Nutno dodat, že z hlediska kyperských oficiálních statistických údajů se ve sledovaném období jevíly objemově významnými rovněž další komodity, a to např. léky (pol. 3004) a nástroje na opracování kamene (8464) souhrnně za přibližně 1 mil. EUR.

Struktura českého dovozu z Kypru

Hlavními dovozními komoditami v roce 2008 byly dle našich statistických údajů výrobky chemického průmyslu HS třídy VI s podílem téměř 52,3% z celkového dovozu z Kypru, dále pak třídy XVI (stroje, elektrická zařízení) s podílem necelých 19,7% vývozu a v neposlední řadě i třídy II (rostlinné produkty), s cca 9-ti procentním podílem. Souhrnně představovaly dovozy tříd VI, XVI a II 81,2% objemu veškerého dovozu z Kypru v minulém roce.

V následující tabulce je uvedeno sedm nosných dovozních položek z Kypru v roce 2008, jejichž souhrnný podíl na celém našem dovozu tvořil více téměř 82%.

Objemově nejvýznamnější dovozní položky z Kypru v roce 2008

Kód zboží HS(4)	Název zboží	Stat. hodnota EUR (tis.)	%

3004	Léky odměřené ne krev antisera ap vata aj	7 180	46,24
8531	Přístroje elektrické, akustické, vizuální, jiné	2 129	13,71
0805	Plody citrusové čerstvé sušené	1 259	8,11
2106	Přípravky potravinové jn	785	5,06
5201	Bavlna nemykaná nečesaná	514	3,31
8528	Monitory, projektory bez TV přijímače televizní	447	2,88
8301	Zámky i visací závěry klíče z kovů obecných	344	2,22
Celkem		12 658	81,52

Nejvýznamnější komoditou v dovozu byla stejně jako v minulosti léčiva v hodnotě 7 180 tis. EUR, což znamená nárůst o téměř 9% oproti předminulému roku 2007 (podíl na celkovém dovozu zůstal přibližně na stejné úrovni jako v roce 2007, resp. došlo k mírnému snížení přibližně o 2% z cca 48% na 46%). Dále z významných dovozních komodit figurují v českých statistikách části a součásti signalizačních přístrojů (pol. 85319085) s cca 14-procentním podílem na celkovém dovozu v hodnotě 2,1 mil. EUR, následované tradičním, i když rok od roku objemově klesajícím, dovozem citrusového ovoce v hodnotě 1,3 mil. EUR (cca 8,1% oproti 10,5 % v roce 2007).

Podle kyperských statistických údajů celkový kyperský vývoz do ČR v roce 2008 představoval asi 10,9 mil. EUR (přibližně tři čtvrtiny našich údajů), přičemž k uzavěrce této informace, jak uvedeno výše, komoditní struktura nebyla k dispozici. Dále se, obdobně jako výše v oblasti vývozu, analýza bude orientovat na údaje za období do konce listopadu 2008.

Za jedenáct měsíců leden-listopad 2008 byly hlavními skupinami výrobků českého dovozu dle českých statistických údajů výrobky chemického průmyslu včetně léčiv třídy VI, dále výrobky třídy XVI (stroje, elektrická zařízení, rádia, TV) a rostlinné produkty třídy II, které činily souhrnně 81,2% veškerých dovozů z KR v tomto období. Významnou položkou z hlediska našich statistik byly již tradičně rovněž textilie a textilní výrobky třídy XI (8%).

Ve stejném období podle kyperských statistických údajů představoval kyperský vývoz do ČR cca 9,8 mil. EUR, přičemž mezi nosnými položkami je uváděno zboží spadající do tříd VI a II se souhrnným podílem cca 84% z celkového kyperského vývozu do ČR. Samotná léčiva se na importu z Kypru v tomto období dle kyperské statistiky podílely ze 67,8%. Vývoz textilních výrobků (neboli náš dovoz) třídy XI kyperská statistika neuvádí.

V následující tabulce je uvedeno celkem šest objemově nejvýznamnějších dovozních položek z KR, jejichž souhrnný podíl na celém našem vývozu tvořil v období leden-listopad 2008 skoro 89%.

Objemově nejvýznamnější dovozní položky z Kypru v období leden-listopad 2008

Kód zboží HS(4)	Název zboží	Stat. hodnota EUR (tis.)	%	Stat.hodnota EUR (tis.)	%
		ČR	ČR	KR	KR
3004	Léky odměřené ne krev antisera ap vata aj	6 179	44,14	7 394,9	67,80
8531	Přístroje elektrické akustické vizuální jiné	2 129	15,21	0,0	0,00
0805	Plody citrusové čerstvé sušené	801	5,72	1 742,5	15,98
2106	Přípravky potravinové jn	784	5,60	549,5	5,04

5201	Bavlna nemykaná nečesaná	514	3,67	0,0	0,00
8528	Monitory, projektory bez TV přijímače televizní	431	3,08	0,0	0,00
Celkem		10 838	77,43	9 686,9	88,81

Cestovní ruch

V roce 2008 přijelo na Kypr 20 027 českých turistů, což představuje meziroční pokles o 4,5 % (pro srovnání: 2007 - 20 972, a 2006 - 18 764). Mezi nejaktivnější cestovní kanceláře patří VTT-Čedok, Fischer, Firotour. Kypr využívají v zimním období čeští sportovci pro trénink, zejména fotbalisté.

Kyperských turistů, kteří navštívili ČR bylo v roce 2008 celkem 15 276, což představuje meziroční nárůst o 58,3 % .

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Kyperský trh je sice relativně malý (cca 750 000 + cca 2,5 mil turistů ročně), avšak určitě ne nezajímavý.

Klady:

- S ohledem na málo rozvinutý průmysl většina výrobků a spotřebního zboží se na Kypr dováží.
- Kypřané jsou dobří obchodníci a jsou schopni reexportovat i do blízkých arabských zemí.

Zápory:

- Silná konkurence levného dovozu zejména z asijských zemí.
- Při kalkulaci ceny je třeba počítat s vyššími náklady na dopravu /ceny za kontejner 20` jsou údajně až dvojnásobné oproti dopravě z Itálie či Řecka.

Zájem českých firem o kyperský trh je nízký. Důvody jsou spatřovány v relativně vysokých dopravních nákladech a v poměrně náročném prosazení se na malém trhu, který je zhýčkaný dovozy z celého světa. Kyperský spotřebitel dává přednost zavedené značce nebo levnému výrobku a změna chování vyžaduje investice do propagace. Úspěšnější bývá zavedení výrobku přes místního zástupce. ČR se proto účastnila všeobecně orientovaného Kyperského mezinárodního veletrhu, aby zachovala povědomí o českém výrobním potenciálu. V roce 2007 na veletrhu prezentovaly svou produkci české firmy orientované na eko-technologie.. „Být viděn" je na kyperském trhu nezbytné.

Perspektivní komodity:

- zařízení a vybavení pro hotely, restaurace (sklo, porcelán, textilie apod.);
- stavební ocel a ostatní stavební materiály (včetně dřeva, skleněných výplní, cihel apod.);
- sanita, vnitřní vybavení domácností, včetně nábytku;
- spotřební zboží - hračky, dárkové předměty, vybavení k moři, zahradní nábytek;
- zařízení a vybavení pro zemědělce a zahrádkáře;
- zdravotnické vybavení, lékařské přístroje, léčiva, zejména generika;
- strojní vybavení - nástroje a stroje pro malé provozy a dílny (autodílny, kovo- i dřevoobráběcí), balicí stroje pro potravinářský a chemický průmysl;

- osobní automobily;
- ruční nářadí;
- potravinářské výrobky.

Obecně se nicméně dá říci, že nové podmínky v novém ekonomickém prostředí na Kypru volají po obchodní či ekonomické spolupráci ve službách, hi-tech oborech, jako např. využívání výpočetní techniky a zpracování dat, v peněžnictví, v ochraně životního prostředí včetně dodávek relevantních technologií, zdravotnické a telekomunikační techniky. V oblasti cestovního ruchu probíhá modernizace stávajících kapacit. Kyperské vládní instituce, ale i kyperská odborná veřejnost věnuje v poslední době zvláštní pozornost alternativním zdrojům energie a energetice vůbec.

Tendry a investiční příležitosti: :

1) Výstavba silničního obchvatu Nikósie

Ministerstvo komunikací a veřejných prací plánuje výstavbu nového obchvatu Nikósie. Má to být největší infrastrukturní projekt, který má odlehčit stávajícímu dopravnímu přetížení města. Předpokládaný obchvat má být 32 km dlouhou čtyřproudovou silnicí, která propojí dálniční úseky Nikósie-Limassol a Nikósie-Troodos. Zároveň má být spojnici se sítí silnic nižší třídy.

2) Výstavba přehrady v Solea Valley

Ministerstvo zemědělství, přírodních zdrojů a životního prostředí plánuje v polovině roku 2009 vyhlásit tendr na stavbu přehrady v Solea Valley. Předpokládá se, že se kapacita přehrady by měla být 4,5 mil. m³ vody. Přehrada by měla zásobovat vodou Solea Valley v oblasti Linou-Flasou, která má omezený přístup k vodě více než 40 posledních let. Vláda očekává, že práce na stavbě přehrady budou zahájeny do konce roku 2009 a dokončeny v průběhu 2,5 roku. Odhadované náklady projektu jsou 22 mil. EUR.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

České společnosti s největším vývozem na Kypr

ŠKODA AUTO a.s., Mladá Boleslav

MAYR-MELNHOF HOLZ, s.r.o., Staříč

FV-PLAST, a.s. Praha

VÁLCOVANÁ OCEL, a.s. Praha

PROCTER & GAMBLE, Rakovník

TECHNISTONE a.s., Praha

KABLO a.s., Vrchlabí

BRISK a.s., Tábor

TIBA a.s., Dvůr Králové

HP TRONIC s.r.o, Zlín

České společnosti s největším dovozem do ČR:

PHARMOS a.s., Ostrava

PRO MED CS a.s., Praha
 FIRECON CZ s.r.o., Ostrava
 BEST Collect s.r.o., Praha
 FIRECON GROUP s.r.o., Ostrá
 FOXCONN CZ s.r.o. Pardubice
 E.S.G., a.s., Brno
 VVISS, a.s. Praha
 ČEROFRUCHT, s.r.o. Praha
 REALPOL, a.s. Brno

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Poptávky kyperských firem, které ZÚ obdržel v roce 2008, byly většinou jednorázové. Zájem byl o kuchyňské potřeby, stolní sklo a porcelán, přístroje, montované stáže ze dřeva,

Firmy, které hledaly partnera pro dlouhodobější spolupráci měly zájem zejména o stavební izolační materiály, kabely, osvětlení a náradí.. Zájem o dodávku strojů je minimální, v loňském roce byl zájem o stroje na zpracování masa.

Nutno rovněž konstatovat, že přetrvává zájem kyperských firem o spolupráci s ČR formou zakládání společností v ČR. Nejčastěji se jedná o možnost založení obchodní společnosti za účelem podnikání v oblasti nemovitostí, či otevření pobočky existující kyperské firmy za stejným účelem. Sporadicky je projevován zájem o založení různých živností.

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR rozvojovou pomoc Kypru neposkytuje. V současné době neexistují ani společné rozvojové projekty ve 3. zemích.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Bilance vzájemné výměny služeb v období leden - září 2008 v mil. CZK

Příjmy		1 140,1
Výdaje		1 967,8
Saldo		-827,8

Struktura exportu a importu služeb za období leden - září 2008 je patrná z následující tabulky:

v mil. CZK

	Export	Import	Saldo
Doprava	86,1	50,6	35,5
Cestovní ruch	163,5	11,3	152,2
Ostatní služby	890,4	1 905,9	-1 015,5
z toho:			

v oblasti spojů	32,4	1,6	30,8
v oblasti stavebnictví	1,0	0,0	1,0
pojišťovací	0,0	1 082,2	-1 082,2
finanční	1,8	2,8	-1,0
výpočetní techniky a informační	439,3	282,3	157,0
autorské a jiné odměny a licenční poplatky	0,2	26,6	-26,4
obchodní	408,7	499,9	-91,1
osobní, kulturní a rekreační	6,8	6,0	0,7
Vládní služby jiné	0,3	4,6	-4,3
Celkem	1 140,1	1 967,8	-827,8

Zdroj: Česká národní banka

V roce 2006 měla ČR ve vzájemné výměně služeb pasivní saldo ve výši 1 367,1 mil. CZK, které bylo způsobeno zejména vysokými platbami v kategorii ostatní služby (zejména obchodní povahy – různé odborné a technické služby, právní a poradenské služby a dále autorské a jiné odměny a licenční poplatky), které představovaly 90,8 % všech dovozů služeb z KR. V této skupině služeb bylo i v roce 2007 vykázáno pasivní saldo ve výši 2,8 mil. CZK, přitom v podskupině ostatních služeb obchodní povahy bylo nejvyšší. Dovoz služeb obchodní povahy se na celkovém dovozu služeb podílel 61 %, většinu dovozů tvořily různé obchodní, odborné a technické služby.

Aktivní saldo v roce 2007, ve výši 270 mil. CZK, bylo dosaženo dobrými výsledky zejména v oblasti výpočetní techniky a informačních služeb, které tvořily 35 % všech vývozů služeb a v oblasti cestovního ruchu s podílem 19 % (aktivní saldo soukromých cest dosáhlo 164,8 mil. CZK). U dopravních služeb, které ve vývozu představovaly 7 %, se dařilo zejména letecké dopravě (5 % všech vývozů).

Podle údajů za leden-září 2008 vykazuje ČR ve vzájemné výměně služeb pasivní saldo ve výši 827,8 mil. CZK. V tomto období nedošlo ke změně ve struktuře vzájemné výměny služeb. Nejvyššího obratu bylo dosaženo v kategorii ostatních služeb, které skončily s pasivním saldem ČR ve výši 1 015,5 mil. CZK. Dovoz v této kategorii služeb představoval 96,8 % všech dovozů, přitom pojišťovací služby (zejména zajištění) dosáhly 55 % všech dovozů a služby obchodní povahy 26,2 % (z toho různé obchodní, odborné a technické služby se na všech dovozech podílely 25,3 %).

S aktivním saldem skončily služby v oblasti cestovního ruchu, které představovaly 14,3 % všech vývozů a v oblasti dopravy, které se na celkovém vývozu služeb podílely 7,5 %. Ve vývozu se nejlépe dařilo službám v oblasti výpočetní techniky a informačních služeb, které se na celkovém vývozu podílely 38,5 %.

Kromě cestovních kanceláří, zabývajících se výjezdovou turistikou na Kypr, jsou v teritoriu přítomny ČSA, které provozují přímé lety mezi Prahou a Larnakou. V jiných oblastech služeb zatím projevovaly čeští poskytovatelé služeb aktivní zájem o zjištění podmínek na trhu v dané oblasti (např. v oblasti stavebnictví, konzultačních služeb, auditu, realitních služeb).

Relativně často zjišťují podmínky poskytování finančních či profesionálních služeb v ČR kyperské společnosti (auditoři, účetní, právníci), což odpovídá zaměření kyperské ekonomiky.

Největší poptávka po českých službách se týká služeb odborníků na realitě, a to jak realitních agentů, tak právníků.

Vzhledem k tomu, že od května 2004 je ve vzájemných vztazích volný pohyb osob, včetně zaměstnanců, mnoho personálních agentur, ale i jednotlivých firem projevuje zájem o navázání kontaktů s personálními agenturami v ČR.

Zatím nebyly identifikovány žádné obchodní překážky či bariéry, které by bránily českým poskytovatelům služeb proniknout na kyperský trh.

Internetové zdroje:

- www.mcit.gov.cy
- www.ccci.org.cy (pod položkou „Members directory“ se nachází katalog kyperských firem, dovozců a vývozců)
- www.oeb.org.cy

Tendry:

- www.cygazette.com
- www.eac.com.cy
- www.cytanet.com.cy/cyta/tenders.html

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

viz kapitola 8.2

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Kyperský trh není příliš rozsáhlý a místními firmami je dobře zpracován. Využívání místních agentů/zástupců je proto pro dlouhodobější spolupráci obvyklé. Obchodní zástupce musí být na Kypru zaregistrován u Rady obchodních zástupců a být držitelem licence s registračním číslem. V takovém případě je spolupráce obvykle upravena závaznou smlouvou o zastupování.

Kyperské firmy však často podmiňují nákup zboží od zahraničního dodavatele v případě navázání dlouhodobější spolupráce zajištěním exkluzivity, resp. zvýhodněných podmínek odběru. Tento požadavek zdůvodňují jednak omezenými absorpčními možnostmi kyperského trhu, kde by konkurence mezi kyperskými podniky nepřinesla užitek ani zahraničnímu partnerovi.

Hledat kyperského partnera lze i prostřednictvím inzerátu v bulletinu kyperské hospodářské komory.

V případě hledání partnera doporučujeme zaslat OEÚ ZÚ následující informace:

1. stručný popis výrobku v angličtině
2. přesnou kontaktní adresu
3. informační listy, katalogy, vzorky, certifikáty, referenční listina
4. obvyklé obchodní podmínky, za jakých dodáváte, záruční doba
5. kdo je v zahraničí Vaším obvyklým odběratelem, distributorem - s jakým sortimentem obchoduje
6. kdo je Vaším konkurentem - jaké zahraniční výrobky lze označit za podobné či bojující o stejnou skupinu zákazníků
7. popis případné předchozí spolupráce s Kypr
8. jaké jsou Vaše představy možností dodávek na Kypr

Doporučuje se rovněž předem si zjistit orientačně dopravní náklady, tj. zkusit zkalkulovat cenu Larnaka či Limassol na Kypru s odhadem možného jednorázového množství dodaného na kyperský trh. Zejména pro období získávání tržního podílu a prosazování se na trhu to bývá obvykle největší problém.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

V případě, že kyperská firma hodlá zaměstnat příslušníka cizího státu (mimo EU), je rozhodující zda se jedná o vedoucího pracovníka nebo zaměstnance bez řídicích pravomocí. V každém případě je však nutné požádat o udělení pracovního povolení, které je současně povolením k dlouhodobému pobytu.

U řídicích pracovníků (director, manager, top executive) je žádost podávána přes Kyperskou centrální banku. V ostatních případech je žádost vyřizována prostřednictvím cizinecké policie. Povolení je udělováno až na 4 roky. Bez problému jsou při dodržení předepsaných podmínek vydávána a prodlužována povolení zejména řídicích manažerů.

Při zaměstnávání kyperských občanů je nezbytné zachovat minimální standardy, které jsou vyžadovány zákonem. Roční dovolená je 20 dní při pětidenním pracovním týdnu a 24 dní při šestidenním pracovním týdnu. Maximální délka pracovní doby je dohodnuta v kolektivních smlouvách. Obecně se týdenní pracovní doba pohybuje v rozmezí 38 – 40 hodin, nesmí však v průměru překročit 48 hodin, a to včetně přesčasů. Kolektivní smlouvy nelze nalézt na internetu. Jejich aktuální verze lze vždy získat u odborové organizace či příslušného oborového svazu (řecky). Minimální doba odpočinku je 11 po sobě následujících hodin v průběhu každých 24 hodin. Týdně má pracovník nárok na minimální nepřetržitý 24 hodinový odpočinek. Minimální mzda je zákonem stanovena pouze pro prodavače, kancelářské síly, ošetřovatele a pečovatelky o děti. S účinností od 1.4.2008 je minimální mzda 743 EUR při nástupu do zaměstnání a po 6 měsících 789 EUR. Minimální mzda se v případě potřeby mění pravidelně k 1.4. kalendářního

roku. Mzdy v ostatních profesích, včetně nekvalifikovaných, jsou vyšší a závisí na výsledcích kolektivního vyjednávání (kolektivní smlouvě) v daném oboru

Zaměstnavatel je povinen platit za zaměstnance příspěvek do fondu solidarity ve výši 2 % mzdy, fondu nezaměstnanosti 1,2 %, fondu rozvoje lidských zdrojů 0,5 % a fondu dovolené 8 %. Sociální pojištění platí zaměstnavatel i zaměstnanec ve výši 6,3 % vyplacené mzdy. V případě osoby samostatně výdělečně činné tento koeficient činí 11,6 %. Odvádí se při každé výplatě. V Parlamentu je návrh zákona na zvýšení platby sociálního pojištění ze strany zaměstnavatele i zaměstnance na 6,8 % a u osob samostatně výdělečně činných na 12,6 %.

Od 1. 5. 2004 je pracovní trh pro občany EU plně liberalizován, tedy čeští občané mohou na Kypru pracovat v souladu s pravidly volného pohybu osob tj. za stejných podmínek jako kyperští občané.

Občané EU kteří chtějí na Kypru pracovat, musí:

- Zaregistrovat se k pobytu v případě, že zamýšlený pobyt je delší než 3 měsíce a účelem pobytu je zaměstnání Tato žádost musí být podána před uplynutím čtyřměsíční lhůty od příjezdu u Oddělení občanské správy a migrace (Civil Registration and Migration Dept.). V případě nesplnění této povinnosti může být udělena pokuta.
- Vyplnit formulář MEU1A
- požádat o přidělení čísla sociálního pojištění po získání zaměstnání na Kypru

Žádost o povolení k pobytu musí být podána osobně občanem EU na Oddělení občanské správy a migrace (jsou součástí policejních stanic). Přiloženy musí být následující dokumenty:

- vyplněný formulář (poskytne kterékoli Oddělení občanské správy a migrace) podle typu požadovaného pobytu (zaměstnání, samostatně výdělečná činnost, studium atd.)
- platný pas nebo jiný identifikační doklad
- 2 fotografie
- doklad o zaměstnání vystavený zaměstnavatelem a opatřený razítkem Úřadu práce (zajišťuje zaměstnavatel)
- v případě, že je žádost podávána i pro závislé osoby, musí být předložena ověřena kopie oddacího listu, rodných listů dětí apod.

Povolení k pobytu je vydáváno do 6 měsíců od podání žádosti a je platné 5 let. Již v době čekání na vydání povolení k pobytu je možné zahájit výdělečnou činnost.

Vysílání pracovníků k poskytování služeb

Vyslání pracovníků je nezbytné notifikovat u:

Ministry of Labour and Social Insurance Department of Labour

9, Klimentos street

1480 Nicosia

Tel. 00357 22400802

Fax 00357 22400809

E-mail: direktor@dl.mlsi.gov.cy

Vyslání musí být oznámeno minimálně jeden den před jeho uskutečněním. Pro oznámení není stanoven zvláštní formulář. Notifikace musí být v řečtině a angličtině, u pracovní smlouvy doporučujeme mít překlad do angličtiny. Oznámeny musí být následující údaje:

- jméno vysílajícího podniku, adresa hlavního sídla a právní statu
- detaily o právním zástupci podniku jednajícím za podnik a zástupci na Kypru, pokud existuje
- místo provádění služby (adresa, jméno, právní status, sídlo firmy, kde budou pracovníci poskytovat služby)
- datum počátku vyslání
- délka vyslání
- charakter činnosti
- osobní identifikační údaje vyslaných pracovníků

V místě výkonu služby musí být k dispozici:

- formulář E 101 resp. E 102
- EHIC – evropská karta zdravotního pojištění
- identifikační doklad
- pracovní smlouva

V případě, že vyslání přesáhne 3 měsíce je nezbytné:

- přihlásit je k pobytu
- vyplnit formulář MEU 1A1
- prokázat dostatečný příjem ze zaměstnání mimo KR
- být pojištěn (postačuje Evropský zdravotní průkaz)
- předložit pracovní smlouvu

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Podnikatelskou činnost na Kypru může provozovat:

- obchodní společnost soukromá/veřejná (company private/public)
- pobočka (branch)
- veřejná společnost/společnost s ručením omezeným (general partnership/limited partnership)
- Evropská společnost (European Company) Nařízení Rady 2157/2001

Zápis do podnikového (obchodního) rejstříku se provádí prostřednictvím právní kanceláře.

Pravidla zápisu jsou stejná jako pro místní podnikatele. Předem je nutno získat od rejstříku souhlas se jménem společnosti - z důvodu možného konfliktu názvů. Základem je společenská smlouva, ve které se uvádí všeobecné informace o firmě: předmět činnosti, základní kapitál, počet vydaných akcií, seznam vedoucích pracovníků včetně jejich pravomocí, sídlo společnosti aj. K této informaci je nezbytné předložit potvrzení místního právníka (lawyer's affidavit) o tom, že všechny podmínky k založení společnosti byly po formální stránce splněny.

Zaregistrování společnosti do podnikového rejstříku a vyřízení dalších dokumentů prostřednictvím právní kanceláře trvá zhruba 1 měsíc a náklady na celou proceduru registrace se pohybují od cca 1 500 - 15 000 EUR.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Vysoká konkurence na kyperském trhu s sebou přináší požadavky na propagaci, zejména pokud jde o začínající firmy nebo o prezentaci nového zboží. Způsoby propagace se neliší od propagace v ČR, samozřejmě s přihlédnutím k místním zvyklostem a podmínkám. Rozsah nezbytné reklamy, formy propagace se odlišují dle specifických výrobků a je patrně vhodné přenechat tuto otázku kyperskému partnerovi, pokud má zkušenosti s obchodem s danou komoditou. Vedle tradičních propagačních médií (televize, rádio, tisk, billboardy), se v posledních letech rozvinuly metody tzv. přímého marketingu, zejména přímé oslovení potenciálních zákazníků, rozesílání propagačních materiálů domácnostem či telemarketing. Pokud jde o HSP, v zemi je 7 deníků, z nichž jeden v angličtině a 20 týdeníků. Deníky v řečtině jsou většinou spojeny s politickými stranami a nejvyšší cirkulaci (cca 20 000 ks denně a až 40 000 v sobotu) má Phileleftheros (liberální). Z anglicky psaných ekonomických novin je pouze Financial Mirror (týdeník) široce čtený jak místními, tak zahraničními podnikateli. Kypr má 6 televizních kanálů s celoplošným pokrytím a 8 rádiových stanic.

Účast na mezinárodním všeobecném veletrhu v Nikósii (každoročně v květnu) či na některé ze specializovaných výstav má pro obchodní partnery i veřejnost význam vyjádření síly firmy, jejího podnikatelského rozhodnutí, jakož i společenský aspekt příležitosti pro setkání a oslovení potenciálních zákazníků. Kyperský všeobecný veletrh navštíví až 120 000 osob - každý pátý Kypřan. Částečně se jedná o formu rodinné zábavy. Je zvláště vhodný pro propagaci nového výrobku, určeného pro širokou veřejnost. Veletrh nemá charakter ryze kontraktní výstavy, jedná se spíše o společensko-ekonomickou událost.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Na Kypru se aplikuje anglosaské právo, kde významnou úlohu hraje systém precedentů. Využití místního právníka je proto nezbytné, i když drahé. Vzhledem k tomu, že soudní řízení je vedeno v řeckém jazyce, je nezbytná přítomnost tlumočnicka. K veškeré dokumentaci musí být k dispozici ověřený řecký překlad. Výše soudních výloh je závislá na délce soudního řízení. Rovněž postavení soudce je specifické, samotný průběh řízení je pro cizince nepředvídatelný. Při uzavírání obchodního kontraktu proto doporučujeme včlenit arbitrážní doložku a zvolit si místo arbitráže jiné než Kypr a jako rozhodné právo pro případný spor právo ČR či třetí země, které je nám bližší.

Podle kyperského právního systému může být arbitrem kdokoliv, na kom se zainteresované strany dohodnou. Využit lze i služeb profesionálních arbitrů, kterých je na Kypru 31 a jsou sdruženi v Odborné asociaci arbitrů (The Chartered Institute of Arbitrators /Cyprus Branch/). Předsedou je Sotos D. Demetriou, Legal Consultant, 9, Androcles Str. 1060 Nicosia, fax 00357-22362754).

Kypr je smluvní stranou New Yorkské úmluvy o uznávání a výkonu cizích arbitrážních rozhodnutí.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Od r. 2004 platí nový zákon o veřejných zakázkách, který je harmonizován s principy EU. Kompletní tendrová dokumentace je v principu k dispozici pouze v řeckém jazyce (někdy bývají specifikace v angličtině). Nabízet je možné přímo, nebo přes místního zástupce. Pokud místní úřad prostředníky přímo nevyloučí (např. Ministerstvo obrany), doporučuje se využít místního zástupce. Přítomnost na místě, znalost jazyka ale rovněž dobrá pověst a spolehlivost místního zástupce mohou sehrát významnou roli. Podle nového zákona se pravomoc hodnotit a rozhodovat o veřejných zakázkách přesunula z původně centralizovaného úřadu (Central Tender Board) na jednotlivá ministerstva. Na ministerstvech jsou vytvořeny technické výbory, které hodnotí nabídky uchazečů nejdříve z hlediska technických parametrů a poté z hlediska ceny. Doporučuje se přesně dodržet specifikaci veřejné zakázky, tj. nic neopomenout - aby byly splněny všechny technické parametry podle specifikace ale rovněž nenabízet nadstandard, který by měl dopad na zvýšení ceny.

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Kyperský trh má s ohledem na svoji velikost omezenou absorpci dováženého zboží. Na trhu jsou přítomni prakticky všichni konkurenti. Obchodníci si k ceně přesto přiřazují vysokou marži, bez níž nemohou provozovat obchody při relativně malém objemu prodeje. Cenu zboží zvyšují relativně vysoké náklady na dopravu.

Pronikání českého spotřebního zboží na kyperský trh (kromě tradičního a všeobecně známého zboží jako např. broušené sklo) výrazně komplikuje stále rostoucí zájem kyperských obchodníků o levné výrobky z Asie, zejména z Číny.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

V oblasti ochrany duševního vlastnictví platí v KR Autorský zákon z 1. ledna 1994, Patentový zákon z 2. dubna 1998, Zákon o právní ochraně průmyslových designů a vzorů z 23. února 2002 a Zákon o ochranných známkách. Všechny národní předpisy jsou novelizovány a konzistentní s relevantními evropskými předpisy a mezinárodními standardy.

V současné době není známý případ porušování práv duševního vlastnictví ve vztahu k českým subjektům.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Nejčastější způsoby placení za zboží (služby) poskytnuté zahraničním dodavatelem jsou:

- akreditiv (90-ti denní);
- placení proti dokumentům (cash against documents);
- bankovní šek, který se používá především u menších objednávek.

Platební morálka kyperských podnikatelů a obchodních partnerů je v tomto směru všeobecně považována za dobrou.

Rozdílná je situace na kyperském trhu, tj. v obchodních vztazích mezi kyperskými podnikateli. Zejména velké obchodní řetězce již zcela běžně přistupují ke splácení pohledávek s poměrně značným zpožděním (toto zpoždění přesahuje i 90 dní ode dne, kdy mělo k platbě dojít).

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

2009

• MOTORSHOW 2009	5.2. – 8.2.2009
• 16. MEZINÁRODNÍ VELETRH VZDĚLÁVÁNÍ	19.2.- 22.2.2009
• 34. KYPERSKÝ MEZINÁRODNÍ VELETRH	22.5.- 31.5.2009
• IDEAL HOME EXHIBITION:	7.11.- 11.11.2009

Furnifair

(nábytek, bytové zařízení, svítidla)

Klimatherm

(topná a chladicí zařízení, systémy solární energie)

Home Equipment

(nádobí, porcelán, sklo, zařízení pro domácnost)

Ecodomica

(stavební materiály a konstrukční zařízení)

Property Development

(developerské a ubytovací a hotelové společnosti)**2008**

Veletrhy organizuje: Cyprus State Fairs Authority, P.O. Box 23551, 1684 Nicosia, Cyprus. Tel. 00357-22352918, fax: 00357-22352316, www.csfa.org.cy, e-mail: csfa@cytanet.com.cy. Veletrhy se konají v prostorách EXPO CYPRUS v Nikósii. Na Kypru jsou částečně veletrhy společenskou událostí - večerním programem. Zpravidla začínají kolem 17.00-18.00 hod. a končí v 22.00-23.00 hod.

Další výstavy organizují profesní organizace či firmy. Jedná se např. o hodně navštěvované výstavy TAXIDI (výstava cestovního ruchu: 1.-3.5.2009) a Mediterranean Food and Drinks (13.-15.11.2009). Bližší informace lze získat na výše uvedené adrese veletržní správy pod záložkou „Výstavy a veletrhy“.

Internetové zdroje:

- www.cyprus.gov.cy
- www.ccci.org.cy
- www.oeb.org.cy
- www.mcit.gov.cy/mcit/drcor.nsf/index_en/index_en?OpenDocument (obchodní rejstřík - základní informace o tom, zda společnost existuje, jaké je její IČO, kdy byla zaregistrována, o jakou formu společnosti se jedná)

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Od 1.5. 2004, kdy se Kypr stal členem EU, existuje v zemi liberální prostředí pro zahraniční investice, a to jak investorů z EU, tak ze 3. zemí. Zahraniční investoři mohou investovat a zakládat společnosti za stejných podmínek jako investoři domácí. Byly zjednodušeny administrativní procedury a zahraniční investoři mohou vlastnit majetkový podíl v kyperské společnosti (až do výše 100 %) téměř ve všech sektorech ekonomiky bez stanovení minimální úrovně investovaného kapitálu (výjimkou jsou nemovitosti, bankovníctví a pro investory ze 3. zemí též oblast hromadných sdělovacích prostředků a vysokého školství). Devizová kontrola neexistuje, takže rezidenti i nerezidenti mohou držet a nakládat se svými aktivy i pasivy, v jakékoli cizí měně a v jakékoli zemi, volně. Při obchodování na Kyperské burze (CSE) podléhají zahraniční investoři stejným pravidlům jako kyperští investoři, když mohou nabýt 100 % kyperských společností knihovaných na CSE, s výjimkou společností operujících v bankovním sektoru.

Pokud jde o bankovní instituce, nemůže žádná osoba, rezident, či nerezident, vlastnit, přímo či nepřímo, 10 % a více akcií nebo hlasovacích práv bankovní instituce bez předchozího souhlasu Centrální banky. Nerezident přitom musí uložit cizí prostředky na účet na vlastní jméno nebo na jméno a důkazní listiny potřebné k nabytí akcií je oprávněný držet burzovní makléř.

Všichni zahraniční investoři mohou založit společnost přímo, bez jakéhokoli omezení. Způsob zápisu do podnikového rejstříku je uveden v kapitole 8.

Občané i právnické osoby z členských států EU mohou od prvního května 2004 nabývat nemovitosti pro komerční účely bez omezení. Pro osobní účely však mohou, v případě, že nejsou rovněž kyperskými rezidenty, nabýt pouze jednu nemovitost. Omezení nabývání nemovitého majetku občany EU budou na základě přechodného období trvat 5 let tj. do 1. 5. 2009. Investoři z nečlenských zemí mohou obecně nabýt pouze 1 nemovitost (bez ohledu na účel využití), která nesmí přesahovat 3 „donumy“ (1 „donum“ = 1 338 m²).

Investiční pobídky

KR nemá samostatnou úpravu poskytování investičních pobídek kromě TRIMS platných pro členy WTO. KR jako investiční pobídky prezentuje:

1. výhodný daňový systém
2. podpůrné programy pro: a) rozvoj high-tech oborů, b) rozvoj a rekonstrukci průmyslu, c) zvýšení produktivity a pracovních dovedností
3. přilákání kapitálově náročných investic - svobodná zóna v Larnace

1. Daň z příjmu právnických osob v KR je nejnižší ze zemí EU - 10 %. Daň se neplatí z dividend, z příjmu stálých provozoven umístěných mimo Kypr, z kapitálových zisků z převodu cenných papírů, ze zisků z reorganizace a rovněž repatriace zisků a kapitálu se nezdaňuje. Kromě toho je výhodný daňový režim pro ztráty a režim z dohod o zamezení dvojímu zdanění, které má KR uzavřeny ze 40 zeměmi. Zvláštní (výhodné) zacházení mají mezinárodní trusty, holdingové společnosti a společnosti vlastníci lodě. Základní sazba VAT je 15 %, snížená 8 % a 5 %.

2. Podpůrné programy jsou většinou určeny pro MSP a dále na podporu participace žen a mládeže na podnikání. Jejich financování je z větší části plánováno jako projekty kofinancované EU v rámci finanční perspektivy 2007–2013, takže výše grantů není ve všech případech jasná a programy mohou být v blízké budoucnosti doplněny či změněny.

Rozvoj high-tech oborů: CY má za cíl etablovat se jako regionální výzkumné a technologické centrum v rámci východního Středomoří. Jednou z cest je program na podporu inkubátorů, které mají usnadnit vznik a růst nových podniků přinášejících rozvoj inovačních výrobků a služeb. Program je určený jednotlivcům nebo malým skupinám jednotlivců, kteří mohou žádat o vládní grant, do výše 120 000 CYP (205 200 EUR), přes konkrétní „inkubátorovou“ společnost, která má kontrakt s vládou. Žadatelé o

grant musí založit společnost s ručením omezeným, která musí sídlit a operovat v určených prostorách inkubátorové společnosti po dobu 2 let. Inkubátorová společnost se zaváže poskytnout inkubátoru prostory, kancelářské služby, sekretariát, účetnictví a právní pomoc, poradenskou podporu a pomoc při získávání kapitálových zdrojů.

Další podporou bylo založení Fondu pro podporu výzkumu (RPF), jehož základní aktivitou je financování rozvojových programů v 5 strategických oblastech: 1. strategický a multi-tématický výzkum a vývoj, 2. růst národních vědeckých a výzkumných lidských zdrojů, 3. aplikovaný výzkum a podnikové inovace, 4. rozvoj výzkumné infrastruktury a 5. mezinárodní spolupráce v oblasti vědy a výzkumu. Více informací lze získat na www.research.org.cy.

Rozvoj a rekonstrukce průmyslu: Technologické zlepšení (upgrading). Program je určený všem existujícím i nově zakládaným podnikům (s výjimkou podniků sídlících ve vybraných venkovských oblastech), které chtějí investovat do nového strojního nebo jiného zařízení či know-how v průběhu tří let. Takové podniky jsou oprávněné žádat o vládní grant. Zpracovatelský průmysl ve venkovských oblastech. Program, spolufinancovaný EU, si klade za cíl, pomocí vládních grantů, podpořit rozvoj zpracovatelského průmyslu ve vybraných venkovských oblastech. O grant na rozšíření či modernizaci existujícího provozu či na založení nového podniku mohou žádat malé a střední podniky situované v těchto oblastech nyní, nebo po svém vzniku. Rovněž další programy jsou určeny MSP, které tvoří cca 90 % všech průmyslových podniků v KR. Jedná se o granty na: přemístění malých podniků (z rezidenčních či nevyhovujících oblastí do průmyslových zón), garance vlády za půjčky MSP (na restrukturalizaci existujícího či založení nového podniku na výrobu nových výrobků, pokud možno z oblasti high tech).

Zvýšení produktivity a pracovních dovedností: Podnikání žen a mládeže. Program podléhá pravidlu de minimis, tj. poskytnutá pomoc nesmí v průběhu 3 let přesáhnout částku 57 000 CYP (100 000 EUR) a je určený pro ženy a mladé lidi ve zpracovatelském průmyslu, službách a cestovním ruchu. Soustředí se zejména na zakládání nových podniků, rozvoj inovačních projektů, zavádění nových technologií a výrobků a zvýšení kvality služeb v cestovním ruchu. Zemědělské výrobky. Jedná se o program spolufinancovaný EU. Jeho cílem je podpora investic do zvýšení kvality zemědělských výrobků, jejich zpracování a obchodu. Další programy jsou určeny na podporu vývozu (finanční podpora pro zjištění exportního potenciálu na zahraničních trzích, podpora účasti na veletrzích a misích) na zajištění kvality (náklady MSP za testování, kalibrace a analýzy výrobků zpracovatelského průmyslu v zahraničí, zařízení pro existující a nové laboratoře pro testování výrobků).

Ministerstvo obchodu, průmyslu a turistiky spravuje program Ochrana životního prostředí. Tento program je určený pro podnikatele z následujících oblastí: důlního a těžebního průmyslu, zpracovatelského průmyslu, obalového průmyslu, údržby automobilů, zpracování a recyklování odpadu, praní a chemické čištění textilií. Program pokrývá částečně počáteční investice těchto podniků do zařízení a technologií šetřících životní prostředí, resp. snižujících průmyslové znečištění.

Podrobné informace o všech výše uvedených programech lze získat na www.mcit.gov.cy (Industrial Development Service Public aid).

Kyperský institut pro energii poskytuje finanční pobídky pro programy Úspora energie a Využití obnovitelných zdrojů energie (podrobné informace lze získat na www.cie.org.cy).

3. Přilákání kapitálově náročných investic - svobodná zóna v Larnace

Svobodná zóna v Larnace nabízí 94 průmyslových pozemků s celkovou rozlohou 31,2 ha. 42 pozemků je již nyní pronajatých a využívaných, což reprezentuje 45 % plochy. Zóna se nachází na hlavní dálnici Larnaca - Limassol, 6 km od letiště v Larnace, 9 km od přístavu v Larnace a 48 km od hlavního města Nikósie. Areál je ohraničený plotem po celém obvodu, u vstupu je úřad pro celní odbavení. K jednotlivým pozemkům vedou obslužné komunikace a inženýrské sítě (elektřina, voda, telefonní sítě).

Žádosti o etablování ve svobodné zóně se podávají u Ministerstva obchodu, průmyslu a turistiky, které je posoudí a v případě pozitivního vyjádření uzavře s investorem smlouvu o pronájmu na dobu 99 let.

Kontakt na místní agenturu:

Foreign Investors Service Centre (One-Stop Shop)
Ministry of Commerce, Industry and Tourism

6 Andreas Araouzos Street
 1421 Nicosia
 Cyprus

Tel. 00357 22 409433/322
 Fax: 00357 22 409432
 e-mail: onestopshop@mcit.gov.cy
www.mcit.gov.cy (Industrial Development Service)

Centrum pro službu zahraničním investorům (útvary Ministerstva obchodu, průmyslu a turistiky) zastávalo v roce 2007 funkci agentury na podporu investic a od poloviny roku 2007 vykonává také funkci one-stop-shopu, která bude jeho hlavní náplní. Pro investiční projekty od 1 mil. CYP (1,71 mil. EUR) bude nadále fungovat jako pomocné místo pro akceleraci administrativních postupů (urychlení získávání pobytových povolení, pracovních povolení pro občany 3. zemí, různých typů autorizací atd.). V únoru 2008 byla založena Kyperská agentura na podporu investic. Agentura je neziskovým soukromoprávním subjektem, jehož jediným vlastníkem je stát. Agenturu řídí rada 8 ředitelů, z nichž 5 zastupuje soukromý sektor a 3 vládu. Odpovědná je ministři obchodu, průmyslu a turistiky.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Detailní údaje o přímých investicích podle jejich původu a názvu firem nejsou k dispozici a kyperská centrální banka je považuje za důvěrné. Z důvodu zajištění důvěrnosti údajů, CB neuvádí ani data, která se týkají malého počtu investorů v konkrétním odvětví nebo teritoriu .

Z ucelených informací Central Bank of Cyprus poslední doby jsou známy údaje do konce roku 2007. Podle těchto údajů činil celkový objem FDI v roce 2007 celkem 1 588,0 mil. EUR.

Odvětvová struktura FDI

Odvětví hospodářství	Přímé zahraniční investice (mil. EUR)				
	2003	2004	2005	2006	2007
Zemědělství a rybolov	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Doly a lomy	4,7	50,3	19,9	0,4	0,5
Průmysl	-9,2	53,2	30,4	79,6	15,4
Výroba a distribuce elektřiny, plynu a vody	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stavebnictví	29,8	58,9	68,3	47,9	48,2
Obchod a opravárenství	101,1	277,2	177,2	262,5	395,8
Hotely a restaurační služby	1,9	*	*	5,7	10,6
Doprava a spoje	119,1	*	*	-21,6	53,5
Finanční služby	140,0	122,1	0,8	279,8	235,6
Obchod nemovitostmi a podnikání	338,1	205,8	356,0	485,2	755,6
Ostatní služby	40,0	75,8	269,6	322,4	72,8
Neurčeno	24,4	15,3	0,0	0,0	0,0
Celkem	789,8	873,0	940,5	1461,9	1588,0

Teritoriální struktura přímých investic ze zahraničí

Přímé zahraniční investice (mil. EUR)	

	2003	2004	2005	2006	2007
Evropské země	667,5	764,5	909,4	861,0	1 514,6
EU 15	511,7	477,4	501,3	443,0	942,3
EU 25	588,4	604,3	534,0	492,2	969,4
Afrika	25,9	*	*	*	*
Amerika	30,3	*	-9,4	192,4	*
Oceánie	*	-1,2	*	*	*
Asie	*	14,8	34,2	413,3	*
Svět celkem	789,8	873,0	940,5	1 461,9	1 588,0

Pozn.: * - z důvodu zajištění údajů CB neuvádí data, která se týkají malého počtu investorů

Pozn: pro přepočítání z CYP na EUR byl v obou tabulkách použit kurz 1 EUR = 0,585274 CYP

Kypr uzavřel celkem 15 Dohod o podpoře a vzájemné ochraně investic s těmito státy:

- Arménie, Belgie, Bulharsko, Bělorusko, Čína, Česká republika, Egypt, Řecko, Maďarsko, Indie, Izrael, Libanon, Polsko, Rumunsko a Seychely. Dalších 40 dvoustranných dohod je v jednání. S USA se ochrana investic realizuje na základě výměnných dopisů ministerstev zahraničních věcí obou zemí.

Kyperská republika má současně sjednáno 40 bilaterálních smluv o zamezení dvojímu zdanění.

9.3. České investice v teritoriu

Podle údajů ČNB odliv přímých investic na Kypr v roce 2008 dosáhl 177,4 mil. EUR.

S ohledem na velikost ekonomiky je Kypr významným investorem v ČR. Příliv přímých kyperských investic do ČR v roce 2008 představoval 710,9 mil. EUR.

Podle údajů kyperské Centrální banky příliv českých investic na Kypr v roce 2007 dosáhl 6,7 mil. EUR (z toho 120 000 EUR nové investice) a odliv do ČR 2,8 mil. EUR (z toho 800 tis EUR nové investice). Oficiální údaje o českých investorech v teritoriu nejsou k dispozici. Z veřejných zdrojů je patrné, že řada finančních skupin s českou účastí a českých firem se na Kypru etablovala, zřejmě z důvodu daňové optimalizace.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Jen stěží je možné vytipovat perspektivní oblasti pro tok investic ze zahraničí, vzhledem k příliš omezenému trhu. Za pozornost nicméně stojí skutečnost, že v poslední době se projevuje trend frekventovaného návratu do vlasti repatriantů z řad řeckých Kypřanů ze zámoří a narůstá počet rezidentů ze zemí EU (ponejvíce z UK), kteří si stavějí letní sídla a sídla před odchodem do důchodu právě na Kypru. Jedná se často o bohatou klientelu a právě pro uspokojování jejich potřeb se v poslední době osvědčily FDI menšího rozsahu, nicméně s rychlou návratností vložené investice.

Ne zcela novým, nicméně v současné době velmi ambiciózním oborem investiční spolupráce se státní podporou, se jeví oblast hi-tech s účastí zahraničních výzkumných a vývojových institucí a pracovišť.

9.5. Rizika investování v teritoriu

Pokud jde o rizika investování na Kypru, kyperská ústava garantuje bez ohledu na státní příslušnost právo na soukromé vlastnictví. K podpoře ochrany majetkových práv investorů slouží také členství Kypru v ICSID a v MIGAA (Convention for the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States, Multilateral Investment Guarantee Agency Agreement).

Mezi ČR a Kyprzem platí od 25. 9. 2002 dohoda o podpoře a vzájemné ochraně investic. Společný vstup ČR a Kypru do EU od 1. 5. 2004 minimalizuje rizika investování, jakož i zrovnoprávní české investory v přístupu na kyperský trh v porovnání s investory ze současných členských zemí EU.

Upozornění: Vzhledem k nedořešeným majetkovým otázkám souvisejícím s rozdělením země, se v případě zájmu o koupi nemovitosti na okupovaném území doporučuje využít služby právních kanceláří na vládou kontrolovaném území, a to alespoň k prověření vlastnických titulů. Nabytí vlastnického práva by mohlo být zpochybněno osobami, které byly z okupovaných území vysídleny po roce 1974.

Internetové zdroje:

- www.mof.gov.cy/mof/mof.nsf/Main?OpenFrameset
- www.centralbank.gov.cy
- www.shipping.gov.cy
- www.research.org.cy
- www.cie.org.cy
- www.mcit.gov.cy (Industrial Development Service Public aid).

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Po neúspěchu plánu OSN o opětovném sjednocení ostrova se 1. 5. 2004 rozdělený Kypr stal členskou zemí Evropské unie. Na okupovaných územích byla pozastavena platnost *acquis communautaires* s tím, že do nalezení nového politického řešení, se EU pokusí napomoci zlepšení ekonomické situace severokyperského území. První krok tímto směrem byl učiněn přijetím tzv. nařízení o podmínkách obchodu přes zelenou linii (nařízení EC č. 866/04 ve znění nařízení EC 293/05), které je velmi podporováno vládou KR jako účinný nástroj oživení ekonomické činnosti na okupovaných územích, a které již přineslo, i když omezeně, jisté oživení v ekonomických kontaktech obou komunit. Hlavními nástroji podpory turecko-kyperské ekonomiky pak měly být jednak nařízení o poskytnutí ekonomické pomoci ve výši 259 mil. EUR a nařízení o podmínkách obchodu s okupovanými územími přímo, tj. ne přes zelenou linii (tzv. nařízení o přímém obchodu). S poskytnutím finanční pomoci vláda KR vyjadřovala od počátku souhlas - nařízení o finanční pomoci bylo schváleno a v současné době se implementuje přes kontaktní místo EK na okupovaných územích. Počátkem roku 2008 zpochybnila vláda KR u Evropského soudu řádnou implementaci nařízení s tím, že není přípustné, aby na jeho uplatňování participovaly organizační složky mezinárodně neuznávané "SKTR". Tendrů vyhlášených na jednotlivé projekty se mohou zúčastnit i české firmy - viz http://ec.europa.eu/eropeaid/cgi/frame_12.pl/left. Nařízení o přímém obchodu vláda odmítá. Hlavním důvodem negativního postoje je skutečnost, že zboží by vstupovalo na území KR přes vstupní body, které vláda KR jako takové neoznačila v příslušných mezinárodních organizacích, a to proto, že nejsou pod její efektivní kontrolou. Přímý obchod zůstává nedořešenou otázkou a vláda KR ji spojuje se svými návrhy na společnou správu přístavu Famagusta pod patronací EU, vrácením Varoshi a s ukončením exploatace RK nemovitého majetku na okupovaných územích. Návrhy jsou zatím odmítány ze strany TK komunity. Dle vlády by navíc přímý obchod s okupovanými územími spíše vedl k prohloubení separatistických tendencí mezi oběma komunitami. Nalezení kompromisního řešení by mohlo vést k zvýšenému zájmu o obchodní spolupráci s Kyperskou republikou.

Významný dopad na ekonomickou sféru KR by mělo plnění závazků Turecka vyplývajících z Dodatkového protokolu o celní unii s EU, zejména zpřístupnění přístavů a letišť pro kyperské lodě resp. letadla. V roce 2008 nebylo dosaženo ze strany Turecka žádného pokroku, což mělo dopad na pozastavení přístupových jednání s Tureckem v 8 negociačních kapitolách.

Alfou a omegou zůstává komplexní řešení kyperské otázky. Téměř okamžitě po nástupu nové vlády vedené D. Christofiasem v únoru 2008 byly obnoveny kontakty mezi oběma částmi ostrova, které vyústily v zahájení přímých rozhovorů o urovnání kyperské otázky. Zatím byla vedena substantivní jednání o velmi citlivých otázkách sdílení moci a řízení sjednoceného státu a dále otázkách majetkových. V březnu 2009 se pokročilo k otázkám EU a ekonomickým, které jsou považovány, z hlediska nalezení společného řešení, za méně problémové. Následovat by měly otázky bezpečnostní. Vyjednávající obou stran (prezident KR D. Christofias a vůdce TK komunity Talat) jednájí zpravidla jednou týdně. Bez toho, aby byl stanoven konečný termín pro dosažení dohody, lze předpokládat, že rok 2009 bude přelomový.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Členství v EU znamená plnou harmonizaci kyperského práva se standardy EU. Další vývoj právního prostředí bude převážně shodný s vývojem v ČR a bude záviset především na přijímání směrnic a nařízení orgány EU a jejich následné implementaci na Kypru.

Od 1.1.2008 vstoupila Kyperská republika do eurozóny, což bezpochyby přispívá k makroekonomické stabilitě země.

Od 1.1.2008 se měly přesunout potraviny, léky a restaurační služby do základní sazby DPH - přechodné období bylo prodlouženo do roku 2010.

V návrhu rozpočtu na rok 2009 vláda nepočítá se zvyšováním žádných daní, pokud zvýšení nevyplyne z dohod v rámci EU. Naopak počítá se specifickým snižováním daní pro polostátní organizace, kde plánuje

sjednocení daně z příjmu právnických osob s ostatními právnickými osobami (tj. ze stávajících 25 % na 10 %), aby zvýšila jejich konkurenceschopnost.

V rámci stimulačního balíčku vláda rovněž přistoupila k následujícím daňovým opatřením:

- zrušení poplatku za ubytovací hotelové služby, který vybírají od hotelů místní úřady, a to v době od 1.4.2009 do 31.12.2009,
- snížení letištních (přistávacích) poplatků pro aerolinie v době od 1.4.2009 do 31.12.2009 tím, že vláda se vzdá svého podílu na poplatcích,
- snížení sazby DPH za ubytovací hotelové služby z 8 % na 5 %, a to v době od 1.4.2009 do 30.4.2010.

V Parlamentu je projednáván návrh na zvýšení odvodů na sociální zabezpečení ze strany zaměstnanců i zaměstnavatelů ze stávajících 6,3 % (na obou stranách) na 6,8 % (na obou stranách). Osoby samostatně výdělečně činné by pak měly odvádět 12,6 % namísto stávajících 11,6 %.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Vzhledem k tomu, že obě země jsou součástí vnitřního trhu, existují všechny obchodně politické předpoklady pro zvýšení vzájemné ekonomické spolupráce. Odstraněním cel a jiných překážek obchodu se, ve srovnání se situací před 1. 5. 2004, zvýšila konkurenceschopnost výrobků na místním trhu. Kypr je výrazně dovozně orientovanou ekonomikou, což na jednu stranu znamená, že v zásadě jakýkoli výrobek má šanci uspět, na druhou stranu pouze za předpokladu, že obstojí ve všech parametrech v soutěži s výrobkem z jiných zemí. V tomto ohledu jsou nevýhodou vysoké dopravní náklady. Prosadit se na místním trhu vyžaduje investici do propagace. Obdobně v oblasti služeb a investic lze využít všech výhod volného pohybu služeb a kapitálu na vnitřním trhu.